Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 1 (1036) ГОД XXI 4 СТУДЗЕНЯ 1976 г. ЦАНА 60 гр.

На лыжнай прагулцы.

Фота Э. Трыгубовіча

Аснова нашай вёскі

Нядаўна М. Нурэцкі ў сваіх артыкулах („Ніва" ад 9 і 16 лістапада г.г.) закрануў вельмі важную праблему з сучаснага жыцця нашай вёскі, а іменна: няспынны адыход маладых людзей ад працы на зямлі, паскоранае павелічэнне колькасці сялян-пенсіянераў, што здаюць у дзяржаўны фонд свае гаспадаркі, і ў сувязі з гэтым неўзабаве ў Беластоцкім ваяводстве *„амаль 70 тысяч га больш ці менш ураджайнай зямлі астанецца без моцных рук"*. Вось аб такіх звычайных, працавітых і дбайных дзвюх парах маладых моцных рук, што трывала звязалі сваё жыццё з *зямелькай-карміцелькай,* адчуваюць сябе на ёй дасканала і не маюць намеру шукаць выдуманых раскошаў па-за вёскай мне і хочацца сказаць некалькі слоў.

На самай справе сёння трыццацігадоваму **Аляксандру Міхалевічу** і яго жонцы **Валянціне** нічога не перашкаджала развітацца з **Волькай Выганоўскай** — вёскай, што закінута недзе ў глыбі Арлянскай гміны, адкуль усюды далёка: тры з лішнім кіламетры да чыгуначнай станцыі і каля пяці — да паўстанка ПКС-у. Аляксандр здабыў правы прафесіянальнага шафёра і нават падумваў, каб падацца куды-небудзь у далёкі і каляровы свет. Але трапілася пад руку праца прадаўшчыка ў краме ў сваім сяле, і ён некалькі год прастаяў за прылаўкам. Аднак ні шафёрскія далёкія і заманлівыя рэйсы, ні праца ў гандлі не запаланілі яго сэрца. Падобна не спакусілі прыгожую і разважлівую Валю прывабнасці гарадскога жыцця. Іх знаёмства хутка перарадзілася ў глыбокае пачуццё і неўзабаве прыстойная пара стала на вянчальным ручніку.

Пажылыя ўжо маці і бацька Аляксандра з адкрытым сэрцам хлебам-соллю і дзвюма чаркамі віна прывіталі маладую пару на парозе роднай хаты ды радаваліся, што на выпеставаную іх працавітымі рукамі гаспадарку прыходзіць любая ім падмена. І спадзяванні бацькоў апраўдалі сябе.

Маладыя разам з бацькамі перш за ўсё разгарнулі гадоўлю быдла і свіней, сталі вырошчваць насенную бульбу па кантрактацыі, заняліся таксама расшырэннем старых і пабудовай новых гаспадарчых будынкаў. Словам, гаспадарка пачала расцвітаць, хоць абшар яе і не такі вялікі: 8 га ворыўнай зямлі, 3 га лугу і пашы і 2 га лесу. У мінулым годзе статак быдла ў Міхалевічаў складаўся з 15 штук, у тым ліку было 7 дойных кароў, ад якіх у сярэднім у месяц яны дастаўлялі на пункт скупкі 1200-1500 літраў малака, прадалі каля 1600 кг маладой ялавічыны і 500 кг свініны. І гадоўля будзе павялічвацца: на будучы год яны плануюць трымаць 8 дойных кароў, павялічыць пагалоўе ўбойнай жывёлы, расшырыць гурт авечак, які цяпер складаецца з 6 штук.

— А што на полі і лузе? — пытаю А. Міхалевіча.

— Сказаць па праўдзе — па-рознаму. Кантрактуем бульбу, збожжа, горкі лубін, канюшыну. У 1973 г., напрыклад, здалі мы 17 тон бульбы і 3 тоны збожжа, даставілі таксама не мала насення лубіну і канюшыны. Але вось у міну-

(Працяг на стар. 4)

Тое, што было штодзённым

Так яно ўжо ёсць! Такі закон! Жыццё змяняецца з кожнай хвілінай. Тое, што яшчэ ўчора звычайна бытавала — сёння ўжо традыцыя, пастуова пераходзячая ў гісторыю, як помнік мінуўшай культуры. І хто яго ведае, што прынясе будучыня? Вядома толькі адно — тое, што год таму назад яшчэ было штодзённым, напэўна перародзіцца ва ўспамін, легенду ці казку. Гэта ж зразумела, ніхто не ходзіць у зад. Нармальная рэч. Кожны добра ведае, што непаўторна ўжо адыйшлі са стала

Ян Садоўскі са сваімі драўлянымі кухоннымі прадметамі.

драўляныя лыжкі, міскі, сальніцы, якія некалі былі неабходнымі пры кожнай спажыве. Ці ж не ўспамін гэта, які часта наводзіць сум на старых людзей — адзіных сведкаў іх мінуўшай маладосці. Народ, аднак, не так лёгка дазваляе загінуць таму, што было калісьці так блізкае чалавеку. З пакалення ў пакаленне перадае ён гісторыю і ўмовы жыцця сваіх дзядоў і прадзедаў.

Заглянем сёння ў Паўлы, што ў Заблудаўскай гміне, да Івана Садоўскага, які ўжо ад 1967 г. займаецца вырабамі драўлянай пасудзіны і розных кухонных прылад. Які ж быў шлях?

— Ніхто мяне да гэтага не прывучаў, — пачынае наш творца. — Кожны ў жыцці павінен мець сваё месца. Адзін займаецца навукай, другі ўзносіць заводы, а я быў столярам, простым столярам-самавукам.

Спачатку будаваў ён дамы. Адно за адным узрасталі прыгожыя, пахучыя смалой памяшканні. Аднак, як вядома, дрэва замянілася цэглай, і роля столяра, такая каштоўная некалі, пачала тут змяншацца. І тады падгледзеў ён у суседа, як той рабіў драўляныя лыжкі. Зацікавіла. Паспрабаваў сам. Пайшло як па масле. І з той пары не мог ужо адарвацца. Але што ж так рабіць абы рабіць. Не будзеш жа імі платоў гарадзіць. Будучы аднойчы ў Беластоку, зайшоў у „Цэпэлію" і з той пары пачаў з ёй супрацоўнічаць. Нарадзіліся свае ўласныя планы, якія паступова ператвараліся ў гатовыя вырабы.

Заглянем у майстэрню, у якой наш творца ў апошні час праводзіць большую частку свайго жыцця. Дзіўны тут свет. Адчуваеш сябе так, як бы ў сне, які перанёс цябе ў вёску з-прад добрых некалькі дзесяткаў год, аб якой так многа чытаў у гісторыі. Чаго тут няма! Аж цяжка проста паверыць, што гэтыя кубкі, збаночкі, сальніцы,

(Працяг на стар. 4)

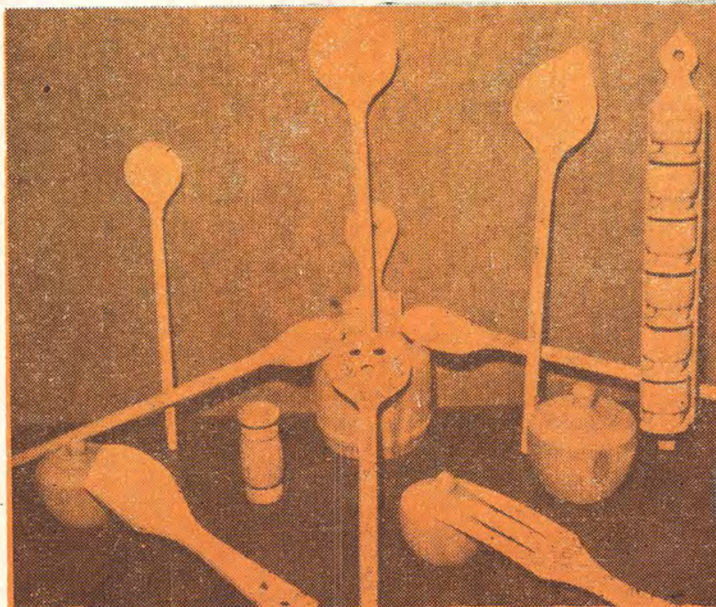

Кухонныя прадметы, якія вырабляе з дрэва Ян Садоўскі, жыхар вёскі Паўлы (гміна Заблудаў).

Праз тыдзень у „Ніве"

Некаранаваныя каралі Какосавых астравоў

Звестак аб „каралеўстве“ Какосавых астравоў не знайсці ні ў адным даведніку. Пра „караля“ гэтай тэрыторыі не ўпамінаецца нават у самых салідных энцыклапедыях. Аднак такі „кароль“ існуе і нават мае, як гэта належыць царствуючым асобам, свой парадкавы нумар — пяты.

Гісторыя ўзнікнення дынастыі „каралёў“ Какосавых астравоў — Росаў пачалася ў тыя часы, калі дзёрзкія першаадкрывальнікі плавалі на сваіх суднах па прасторах Індыйскага акіяна. Какосавыя астравы, размешчаныя за 1 400 міль на паўднёвы ўсход ад Цэйлона і за 1 720 міль на паўночны захад ад Аўстраліі, упершыню адкрыў у 1609 годзе англійскі мараплаўца Уільям Кілінг, які рабіў падарожжа з Індыі ў Сінгапур. Ён высадзіўся на адным з атолаў і далажыў аб сваім адкрыцці каралеве Вялікабрытаніі. З таго часу Какосавыя астравы называюць таксама імем Кілінга. У 1823 годзе спрадвечную цішыню астравоў парушыў вядомы ў той час рабаўладальнік Аляксандр Хеа. Ён падышоў на сваіх караблях да берагоў Какосавых астравоў у пошуках „жывога тавару“. Некалькі дзесяткаў яго піратаў сагналі мясцовых жыхароў і павезлі іх на продаж у Малайзію. А яшчэ праз чатыры гады на адным з астравоў высадзіўся са сваёй сям'ёй шатландскі капітан Джон Клуніс-Рос. Ён і стаў Росам Першым.

Мясцовыя жыхары, паводле сцвярджэння летапісца „караля“, „радасна сустрэлі белых прышэльцаў, якія падарылі ім шоўк, тытунь і віно“. Паступова Рос Першы прыбраў да рук усе астравы, а разам з імі і іх жыхароў. Уладанні яго разрасталіся, не хапала рабочых рук. Тады Джон Клуніс-Рос закупіў вялікую партыю рабоў у Сінгапуры і Малайзіі і абвясціў сябе „каралём“ Какосавых астравоў.

За апошнія сто гадоў афіцыйнае праўленне гэтай тэрыторыяй не раз пераходзіла ад адной дзяржавы да другой, але фактычна бязмежная ўлада на Какосавых астравах заставалася ў руках „дынастыі“ Росаў. Каб замацаваць гэту ўладу, Росы дабіліся спецыяльнага распараджэння каралевы Вялікабрытаніі Вікторыі аб перадачы Какосавых астравоў у вечнае карыстанне іх „дынастыі“.

Цяперашні „кароль“ Рос Пяты, саракашасцігадовы цёзка шатландскага капітана Джона Клуніса-Роса, жыве ў палацы, пабудаваным яго продкам у мінулым стагоддзі. У яго замку 10 спальняў, 4 ванныя пакоі, вялікая бальная зала і іншыя памяшканні. Бібліятэка дынастыі Росаў, якая налічвае больш як 5 000 тамоў, складаецца ў асноўным з дэтэктыўных раманаў. Галоўная славутасць „каралеўства“ Какосавых астравоў — вялізны вінны склеп, склад старых марак віскі.

Пад уладай Роса знаходзяцца больш як 600 малайцаў, якія былі ў розны час насільна прывезены на астравы для цяжкіх работ. Яны з раніцы да вечара працуюць на какосавых плантацыях за 3,5 долара ў тыдзень. Асноўны артыкул экспарту „каралеўства“ — какосы.

Як паведамляе агенцтва Рэйтэр, турысты, якія наведалі не так даўно Какосавыя астравы, былі ўражаны жабрацкім становішчам мясцовых жыхароў, якое, паводле іх слоў, мяжуе з рабствам.

Камітэт ААН па дэкаланізацыі не раз звяртаўся з патрабаваннем прадставіць Какосавым астравам незалежнасць і суверэнітэт. Аднак Джон Клуніс-Рос ігнаруе гэта патрабаванне. Урад Аўстраліі, пад пратэктаратам якой знаходзяцца Какосавыя астравы, прапанаваў клану Росаў выкуп за гэту тэрыторыю ў размеры 3,5 мільёна долараў. Але Рос Пяты цынічна заявіў у інтэрв'ю карэспандэнту агенцтва Рэйтэр, што „ён, магчыма, і згодзіцца“, калі Аўстралія выплаціць яму не менш як 17 мільёнаў долараў.

А. Аляксандраў

Помнік У. І. Леніну ў скверы Мінскай клінічнай бальніцы № 3 імя Клумава. Былая падпольшчыца Зінаіда Мурашка расказвае піянерам аб тым, як быў выратаваны помнік.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

Подзвіг патрыёта

У глыбіні сквера Мінскай клінічнай бальніцы № 3 стаіць на п'едэстале помнік Уладзіміру Ільічу Леніну. Вялікі правадыр адлюстраваны ў момант яго прамовы. Яго правая рука, накіраваная наперад, як бы паказвае шлях да далейшага росквіту Радзімы. І хто б не ішоў побач, кожны з пашанай затрымліваецца ля знаёмай фігуры Ільіча.

Нямногія ведаюць, аднак, нязвыклую гісторыю гэтага помніка. Ён быў устаноўлены ў скверы яшчэ да вайны, у 1936 годзе. Адкрыццё яго вылілася ва ўрачыстае свята. На мітынг сабраліся дактары, вучоныя, медыцынскія сёстры, санітаркі, выздараўліваючыя хворыя. Яны пакляліся быць вернымі справе Леніна, свята выконваць яго запаветы. Работнікі бальніцы паставілі каля помніка зручныя лавачкі, пасадзілі кветкі. З вясны тут кожны год цвіў бэз і ружы. Гэты куточак быў любімым месцам адпачынку хворых.

Але вось летам 1941 года, калі гітлераўскія захопнікі ўварваліся ў Мінск, ціхі бальнічны скверык агаласіўся чужой, незнаёмай мовай. Фашысты рыліся па двары, абламалі бэз, утапталі ў гразь лісточкі руж. Пасля яны акружылі помнік.

Дзяжурны санітар Пётр Восіпавіч Мурашка вельмі перажываў. Ён бачыў, як доўгі немец у шэрым кіцелі, бадай, афіцэр, нешта злосна крычаў, размахваючы рукамі. Пётр Восіпавіч не ведаў нямецкай мовы, але сэрцам пачуў, што гітлераўцы задумалі нешта нядобрае, што хочуць знішчыць дарагі помнік.

Афіцэр падазваў яго бліжэй і, паказваючы на помнік, зрабіў выразны жэст: капут!

— Я ёсць тутэйшы садоўнік, — пастукаў сябе ў грудзі Пётр Восіпавіч. — Не трэба засмечваць тэрыторыю сквера. Помнік я сам... сам... Разумееце?

Ён узяў лом, накіраваўся да помніка і стаў там старанна капашыцца, робячы выгляд, што ўжо прыступіў да работы. Немцы пакінулі яго ў спакоі.

А вечарам, прыйшоўшы дахаты, ён расказаў аб злых намерах фашыстаў сваёй жонцы. Зінаіда Мікалаеўна страпянулася, прыціснула да сябе стаяўшага побач сына, дванаццацігадовага Лёніка. Яна глядзела на мужа з нейкай трывожнай надзеяй, чакала яго рашэння.

— Трэба схаваць помнік, — сказаў ён цвёрда. — Я помню, як яго ставілі, ён складаецца з трох частак, але мне аднаму яго не адолець...

— Мы з Лёнікам дапаможам.

Зінаіда Мікалаеўна рашуча паднялася са стула, і яны хутка сабраліся. Пётр Восіпавіч раздабыў недзе ў бальніцы спірту і „пачаставаў“ нямецкіх ахраннікаў. Тыя моцна захмялелі, крычалі на ўвесь двор: гут! гут! Потым заціхлі, відаць, задрамалі недзе на лавачцы.

Тым часам сям'я Мурашкі прыступіла да справы. Бацька загадаў Лёні каравуліць каля брамы бальніцы, каб хто-небудзь з гітлераўцаў выпадкова не зайшоў у сквер. А сам з Зінаідай Мікалаеўнай стаў асцярожна разбіраць помнік па частках.

Яны працавалі амаль цэлую ноч.

Раптам прыбег Лёнік. Ледзьве стрымліваючы хваляванне, паведаміў:

— Немцы!..

Пётр Восіпавіч падаў умоўны знак, і яны ўсе трое схаваліся ў толькі што выкапанай яме. З боку вуліцы даносілася цоканне кованых ботаў. Нямецкія салдаты патрулявалі па гораду, але, на шчасце, у бальнічны сквер не зайшлі.

Цяпер, калі ўстанавілася цішыня, трэба было помнік палажыць у яму. Кожная частка, акуратна загорнутая ў толь, была падрыхтавана, заставалася толькі апусціць у зямлю, надзейна накрыць зверху дзярном — і ўсё. Гэта было зроблена хутка. Каб лепш замесці сляды, Пётр Восіпавіч і Зінаіда Мікалаеўна прадбачліва пасадзілі на тым месцы кусты бэзу...

Нядаўна я быў у бальніцы, сустрэўся з Зінаідай Мікалаеўнай Мурашка. Гэта ўжо пажылая, сівая жанчына.

— Гэта страшны час быў, — з хваляваннем успамінае яна. — Назаўтра, калі фашысты ўгледзелі, што помніка няма, яны азвярэлі зусім. Пачалі дапрашваць медыцынскіх работнікаў, пагражалі ім расстрэлам. Але хто ведаў, нас не выдаў... І пасля яшчэ доўга хадзілі чуткі, нешта накшталт легенды аб тым, як за адну ноч помнік таямніча знік.

Жыццё ў акупаваным горадзе было поўнае трывог і нястач. Савецкія людзі, пайшоўшы ў падполле ці схаваўшыся ў лесе, змагаліся з ворагам. Змагаўся і калектыў бальніцы. Барацьбой кіраваў прафесар Яўген Уладзіміравіч Клумаў. Медыцынскія работнікі памагалі партызанам, дастаўлялі ім медыкаменты, перавязачны матэрыял, хірургічныя інструменты.

Аднак не спалі і гестапаўцы. Яны пачалі сачыць за прафесарам і яго баявымі таварышамі, назбіралі нямала фактаў, якія гаварылі супраць іх. Хутка быў арыштаваны Пётр Восіпавіч Мурашка. А прафесара Клумава фашысты пакуль не чапалі. Яны хацелі пакінуць яго працаваць на іх.

Але не такі быў савецкі вучоны. Ён плюнуў гестапаўцам у твар. Тады гітлераўскія каты адразу ж пасля допросу забілі яго разам з жонкай. Спакойна, без страху, прынялі смерць адважныя патрыёты. Іх подзвіг не забыты. Прафесару Я. В. Клумаву пасмертна прысвоена званне Героя Савецкага Саюза, а бальніца, дзе ён працаваў у суровую гадзіну, носіць цяпер яго імя.

Больш трох гадоў праляжаў у зямлі помнік Уладзіміру Ільічу. А калі нямецка-фашысцкія акупанты былі выгнаны з Мінска, работнікі бальніцы адкапалі яго і зноў устанавілі на п'едэстале. Толькі Пятру Восіпавічу не ўдалося ўбачыць выратаваны ад ворага дарагі помнік. За сувязь з партызанамі ён быў замучаны гітлераўцамі.

Павел Тармасаў
Фота Э. Трыгубовіча

Sobota — 3.I. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Mech. rol. 8.15 Ten trzeci — film fab. NRD. 10.00 Dla szkół: kl. I—III. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Hod. zwierz. 15.25 Red. Szk. Zap. 15.35 Pr. I prop. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Dzien. 16.05 Obiektyw. 16.25 Radar. 16.40 Rep. film. 17.10 Sobota Mł. 17.55 Rajd star. samochodów. 18.35 Za kierownicą. 18.55 Rajd star. samochodów — cz. II. 19.20 Dobr. 19.30 Monitor. 20.20 Aferzysta — film fab. radz. 21.50 Dzien. 22.10 Sport. 22.25 Z naj. życz. dla ZPO Bytom. 23.50 Opow. Star. Pana.

Niedziela — 4.I. 6.25 Tech. Rol. J. pol. 6.55 Hod. zwierz. 7.25 Kurs Rol. 8.00 Przyp., radz. 8.10 Now. w domu i zagr. 8.35 Bieg po zdr. 8.50 Pr. dnia. 8.55 Sport. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.40 Caravaggio — film ser. wł. 11.50 Lekt. Pegaza. 12.05 Dzien. 12.25 Tydzień. 12.55 Przegl. pol. 13.25 Turniej Czterech Skoczni. 15.15 Los. Duż. Lotka. 15.30 Dla dzieci. 16.25 Z kamerą wśród zwierząt. 16.55 Tel. spotk. z balladą. 17.55 Bank Banków. 18.40 Niezapom. melodie. 19.15 Wieczor. 19.30 Dzien. 20.20 Bajka dla dor. 20.30 Rodzina Whiteoaków — film ser. kan. 21.20 Sentymenty — widowisko lit. 22.20 Sport. 22.50 Pr. rozr.

Poniedziałek — 5.I. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Chem. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Zwierzyniec. 17.45 Echo stad. 18.05 Dzień po dniu — ser. film radz. 18.50 Mam pomysł. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Teatr Tel. Michael V. Cazzo „Kapelusz pełen deszczu". 21.50 Świadkowie. 22.20 Dzien. 22.40 Sport. 22.50 Spotk. z Biserem Kirowem.

Wtorek — 6.I. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Chem. 7.30 Film fab. 9.00 Dla szkół: kl. I. 10.00 J. pol. kl. VI. 11.05 Wych. plast. kl. VII—VIII. 13.25 Tech. Rol. Mat 14.05 Mech. rol. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Na wielkim i małym ekr. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Turniej Czterech Skoczni. 18.05 Fakty, Op., Hip. 18.25 Stud. Tel. Mł. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Przyp., radz. 20.25 Czterdziestolatek. 21.25 Interstud. 22.30 Śmiejemy się z siebie. 23.00 Sport.

Środa — 7.I. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Mech. rol. 7.30 Film fab. 9.00 Dla szkół: Fiz. kl. VII. 10.00 Hist. kl. V. 11.05 kl. VII. 12.00 Chem. kl. VIII. 12.45 Tech. Rol. Zool. 13.25 Hod. zwierz. 14.40 Kurs Przyg. Fiz. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Los. Mał. Lot. 17.40 Inf., tow., prop. 17.50 Moniuszko bez aureoli. 20.20 Śmierć rowerzysty — film fab. hiszp. 21.35 Czym żyje świat. 22.05 Dzien. 22.25 Sport. 22.35 Tak jest jak się państwu wydaje.

Czwartek — 8.I. 6.00 Tech. Rol. Zool. 6.30 Hod. zwierz. 8.30 Film fab. 10.00 Dla szkół: Hist. kl. VII. 13.25 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Upr. rośl. 15.05 Mat. w szk. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Ekran z Bratkiem. 18.10 Poligon. 18.30 Ekran i życie. 20.20 Przyp., radz. 20.25 Za nimi szła śmierć. — film fab. wł. 21.50 Pegaz. 22.35 Dzien. 22.55 Sport.

Piątek — 9.I. 6.00 Tech. Rol. Fiz. 6.30 Upr. rośl. 9.00 Pr. dla najmł. 10.20 Film fab. 12.00 Dla szkół: Geogr. kl. VII. 12.45 Tech. Rol. Mat. 13.25 Upr. rośl. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Pora na Telesfora. 17.35 Karnawał. 18.05 Inf. Wyd. 18.20 Człowiek i przyr. 18.50 Eureka. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Serenite — wid. poet. 21.05 Panorama. 21.50 Podróże z Hagawem — film rozr. 22.20 Dzien. 22.35 Sport. 22.45 Inf., tow., prop.

Sobota 3.I. — 9.00 Film fab. 16.15 Film fab. 17.40 Film dok. 18.00 Klub film. 19.30 Koncert.
Niedziela 4.I. — 7.30 Filmy anim. 8.45 Film fab. 12.40 Filmy dok. 14.05 Koncert. 14.55 Film fab. 16.15 Filmy anim. 16.40 Koncert. 19.30 **Hokej.**

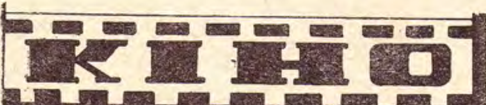

Białowieża Generał śpi na stojąco — wł. 6—7. Kraksa — wł. 8—9. Szczęśliwy człowiek — ang. 10—11.
Czeremcha Miłość i anarchia — wł. 6—7. Orzeł i reszka — pol. 10—11.
Czyże Mania wielkości — fr. Ziemia obiecana — pol. 7—11.
Dubicze Cerkiewne Awans — pol. Noc na Karlsztejnie — czes. 7—11.
Gródek Dzieje grzechu — pol. 10—11.
Kleszczele Niezawodni przyjaciele — rum. 6—7. Gorący śnieg — radz. 8—9. Strach — pol. 10—11.
Michałowo Wspaniały interes — fr. 6—7. Och jaki pan szalony — ang. 8—9. Nokaut — jug. 10—11.
Mielnik Porozmawiajmy o kobietach — USA. 7. Złoto dla zuchwałych — jug. 10—11.
Milejczyce Dzień oczyszczenia — pol. 6—7. W drodze na Kasjopeję — radz. 8—9. Czerwone i białe — pol. 10—11.
Narew Jarzębina czerwona — pol. Miłosne kłopoty — radz. 7—11.
Narewka Komedia pomyłek — pol. Okna czasu — węg. 7—11.
Nurzec Po tamtej stronie słońca — ang. 6—7. Poszukiwany, poszukiwana — pol. 8—9. Wystrzał — pol. 10—11.
Orla Gniazdo — pol. Miłość rozkwita — rum. 7—11.
Rajsk Miasto w czerni — rum. Zapamiętaj imię swoje — pol. 7—11.
Suchowola El do Rado — USA. Szary okrutnik — radz. 7—11.

ГП БГКТ глыбока смуткуе з прычыны смерці заслужанага дзеяча таварыства

ВАСІЛЯ ДЗУНА

і выказвае шчырыя спачуванні сям'і нябожчыка.

B.Z.Graf. Zam. 3074. P-1.

СВЯТАЯ ГРЭШНАСЦЬ

(працяг)

10

Так ці інакш
Усё што перажыта
У віхры пацалункаў безразумных
Яго красу
Трактую я як жыта
І не забуду
У памяці не зглумлю
Яно было і ёсць
І хіба будзе
У глебу сэрца ўраслі карэнні
І цеплыні яго
Час не астудзіць
Не знішчаць клопаты і сутарэнне
Звініць каханне
Дзіўным інструментам
Шчаслівы той хто гукі яго знае
Хоць розум кажа — я забыў
дашчэнту
Ды сэрца заяўляе — памятаю

11

Дзе сонца ёсць
Павінны быць і хмары
Касцюм жыцця
Не сшыты ніткай шчасця
Я сёння аб табе дзяўчына
Марыў
І прагнуў
Ад усіх людзей украсці
Ды не украў
Не змог
Не быў у стане
Таму пакінуў
Свой намер на потым
Танцуюць думкі
Як у рэстаране
Танцуюць рыфмы вершаплёту
Шчаслівы я
Сваёй бядою сёння
Каб не яна
Дык сэрца мабыць спала б
А так
Пульсуюць рыфмай мае скроні
І верш з-пад сэрца
Сочыцца памалу
Дык дзякую табе
Што не мая ты
Затое верш мой
Нібы кроў і косці
Я сёння толькі хмарамі багаты
Але за імі сонца госціць.

12

Нашы рукі
Размаўлялі з травамі
Нашы вусны
Цалавалі верасень
Мы прайшліся разам
Над атавамі
Песням луга
Аб жыцці паверылі
Кожны дзень
Пражыты разам з зеленню
Слоем шчасця
У сэрцы адкладаецца
радасцю зялёнаю падсцелены
Сны ніколі ўжо не забываюцца
Мы прайшлі у даль
Пад небасхіламі
І між вербаў
Сталіся палоннымі
Глянуў я у вочы твае мілая
А яны — дзве радасці зялёныя

13

Зноў твая постаць
Паяўляецца ў снах
Дык значыць
Не магу ніяк забыцца
Прыходзіш
Як прыходзіць у лугі вясна
З'яўляешся
Як сосны у пшаніцы
Я зноў зняволены
Шукаю тваіх губ
Убачу твар твой
Але што такое
Да рук тваіх
Я дакрануцца не магу
Бо ты далёка
Быццам за імглою
І так жыву я
У абдымках сноў
Як птах у небе
У блакітным змане
Чакаю кожны час
Калі ты зноў і зноў
Паявішся ў залатым тумане.

14

О не не так болей быць не можа
Я тут з табой а ты там без мяне
Ленуся
Ці чортаў ногаць ці мо палец божы
Над намі сёння павярнуўся
І зараз лёс наш не ад нас залежыць
Але ад сіл таемных невядомых
Ляжаць між намі як стагоддзі межы
Усюды слізка і усюды строма
Шукаю я цябе шукаю безупынна
І там куды іду няма цябе і квіта
І безлітосна сёння мне пустэча
Падсунула разбітае карыта

Алесь Барскі

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 204

Званы Хатыні

Цячэ ракою у Хатынь
Бясконцая людская плынь,
Тырчаць у неба каміны,
Гудуць, гудуць на іх званы,
Плыве іх рэквіем кругом:
Бом, бом, бом.

Журботна рэквіем гучыць
У памяць тых, хто вечна спіць,
У памяць матак і бацькоў,
У памяць дочак і сыноў,
У памяць спаленых жыўцом:
Бом, бом, бом.

Нясіце ў свет, званы, праклён
Забойцам учарашніх дзён,
Падпальшчыкам нявінных сёл,
З-пад знаку свастыкі крамол,
Што куляй нішчылі, агнём:
Бом, бом, бом.

Званіце, як набат, званы,
Кляйміце носьбітаў вайны.
Ніколі войнам не бываць!
Людзям ад войнаў не ўміраць:
Грыміце грозна ўсе, як гром:
Бом, бом, бом.

Віктар Швед

Нашыя дарогі

Ідзеце ўсе
сцежкай адзінай
павольна, за крокам крок
з дня ў дзень.

Скажыце мне,
дзе дарогі вашы,
па якіх людскасць
павінна каціцца
хутка, разумна?..

Ноч перадనядзельная.
Думка адна
не дае заснуць.
На аглянутым фільме
індзеец загінуў за зямлю:
„Яна — гэта частка мяне,
я — гэта частка зямлі".

За любоў
за высакародную любоў...
...белыя яго забілі...
Ці гэта праўда?
Цяжка мне верыць.

Далёкія ЗША,
вы проста ляціце
ўперад
шырыннай дарогай,
не заўважаеце
сцежак,
мінаеце,
яшчэ горш,
закідаеце балотам,
хаця яны бываюць
прыгожыя... прыгожыя....

Ніна Гаўрылюк

З цыкла: Задуменні

Муза не спіць. Муза стаіць за плячыма,
На вуха дыктуе ўсё словы і словы.
Словы тут жа чарнеюць, згарэўшы, як куль
саломы.
Сяджу папоцемку з аслеплымі вачыма.

Ян Чыквін

* * *

Быў бы рады я
калі-б ты прыйшла
сном
вялікім вобразам неба
утуленая пад мае крылы
Я рад быў бы з'яве быў бы рад

За пагоду ў дождж
за усмешку ў журбе
і за цуд паяўлення
далёкага
недасяжнага
Табе заплаціў бы даверам

Злітая з абыдзёншчынай
была б памяццю
што ўцяляла яшчэ кветка
на пустыні
незразумення
і часу.

Кастусь Бандурук

Успаміны

Вярнулася думка
з глыбокай задумы.
Шукала забытых
знаёмых слядоў.
Радосных і сумных,
У сэрцы укрытых,
хвілін і гадзін
перажытых гадоў.
Вярнулася рэха
з шырокіх прастораў,
адбітае звонка
ад гор і лясоў.
Пачуўшы яго,
мне, здалося, што ўчора
слухаў той я гаворкі
і тых галасоў,
Вярнулася шчасце,
што сэрца трывогай
сціскала да болю
на сам успамін.
Вярнулася радасць
той самай дарогай...
Як жыць было б горка
без гэтых хвілін.

Л. Танкевіч

* * *

і нібы пыл
з растоптанае краскі
кінуты ў вір
мутнога існавання
ляцім на крылах
хаатычных ветраў
аддаўшы ў рукі іх
сваё жаданне
і так як ветразь
свой нясем мы човен
з рулём паломаным
да берага
чужога прабывання
і што ж з таго
што напаткаем
мо там краску
калі мы пыл
з растоптанай да расцвітання

М. Шаховіч

Зялёнае яблыка

Танцавальная святліца
аркестр іграе
„Асенні роккэндрол"
Целы плынна
выгінаюцца
плывуць
магічна
адплываюць
Падлога ўцякае
з-пад ног
гнуцца
Лапаю сцены
кружаць
Дзяўчына смяецца
цалую нявінную
чагосьці смяюся
Ізноў
папаў у вір ізноў
між небам
і
зямлёй
шэшат гітар ізноў
. . . .
Канец забавы быў
на другі дзень
не было яе
пайшоў
у сад
і
сарваў зялёнае яблыка.

П. Кірызюк

Жыццё і жыць

Жыццё
гэта надзея
жыць
гэта значыць верыць
У што?
Залежыць
ад мэты
Жыццё
гэта праміканне
жыць
гэта значыць цярпець
За грахі якія?
замала
замнога
ўсё роўна
Жыццё
гэта людзі
жыць
гэта значыць адчуваць
тужыць ці не чакаць
Жыццё
гэта клопаты
жыць
гэта значыць ваяваць
за кожную хвіліну
кожны дзень
Жыццё
гэта абман
а жыць
гэта значыць верыць
У што?
У чалавека

Ірэна Баравік

* * *

Затрымаю
ў далонях
вусны твае
боль
шчасце
цябе
затрымаць
вецер
веснавы
ў дрыготным
жыцце
не
сумею

Вераніка Леанюк

ОБ ВЕРШЫКАХ О ЛЮБВІ

А. Барскому

в нашых словах
любов так біэдна
як дідушка
куолько ж нэба прыхіліті
вэстхнень прычэпіті куолько
до зур ходяшчых
по болуотных дорогах
але чтобы мы о юй
нэ сказалі
чтоб нэ напісалі
всё трэбуе ялмужны

Зося Сачко

Куцця

Цяпер яна паяўляецца на сталах у святочную вячэру напярэдадні Каляд ужо толькі ў сем'ях, якія ўшаноўваюць даўнія народныя абрады. Для сучасных маладых людзей куцця — густая каша, здобраная расцёртым у верацце макам і пасалоджаная мёдам або цукрам — здаецца быць нейкай дзівоснай загадкавай стравай. І на самай справе: куцця — абрадавая ежа і тоіць у сабе шмат загадак ды таямніц як адзін з прадуктаў адпілыўшых у нябыт тысячагоддзяў дзейнасці і вераванняў чалавецтва. Паспрабуем жа хоць у надта скарочанай форме прыгадаць тое, што стала вядома вучоным.

Ужо ў ранняй каменнай эпосе (каля 10 тысяч год таму назад) у тагачасных людзей заўважаецца існаванне культа продкаў. Яны верацъ, што чалавек пасля смерці прымае постаць духа і прабывае разам са сваімі жывымі родзічамі. У кожным родзе панавала еднасць памёршых з жывымі, салідарны саюз нежывых продкаў з грамадай жывучых іх нашчадкаў. Жывыя ж маліліся да памёршых, складалі ім ахвяры, наладжвалі бяседы і запрашалі на іх нябожчыкаў, каб задобрыць іх і атрымаць сабе дапамогу ў жыцці. Гэтая спецыяльная ежа для памёршых ва ўсходніх славян (да іх належаць цяперашнія народы: рускі, украінскі і беларускі) і называлася „куцця".

— Чаму іменна „куцця", а не інакш? — запытае наш чытач. — І з чаго яна складалася?

Разгледзім спачатку першае пытанне. У старажытнагрэчаскай мове слова „коуккос" абазначала наогул „зерне", а паходзячае ад яго новагрэчаскае „коуккіон" — ужо толькі „боб". Ад слова „коуккіон" і паходзіць усходнеславянскае слова „куцця". Самы старажытны помнік славянскай пісьменнасці, у якім яно было ўжыта ў форме „коуція", — гэта славуты Супрасльскі рукапіс з XI стагоддзя. Далей ужо не цяжка адказаць і на другое пытанне. Колішняя куцця складалася з печаных, а значна пазней — вараных бабоў. І гэта не выпадкова. Іменна боб, гарох і фасоля належаць да ліку самых першых раслін, якія навучыўся вырошчваць чалавек. ДОўгі час зярняты гэтых раслін, побач з упаляванымі звярамі і злоўленай рыбай, складалі падставу ўтрымання першабытнага чалавека.

— Але тут няясная: чаму іменна зярняты раслін, а не мяса ці рыба, былі куццёю! — з недаверам усклікне мой чытач.

Справа ў тым, што першабытны чалавек у зярняці бачыў скрытую таямнічую моц, якая дазваляе вырасці яму ў расліну і памножыцца новымі зярнятамі. Вера ў гэтую жыццядзольную моц захавалася і да нашых дзён у вясельным абрадзе, калі бацькі абсыпаюць збожжам маладую пару, якая накіроўваецца да вянца. Яна ж і выяўлялася ў тым, што ставячы сваім памёршым продкам куццю з зярнят, жывыя нашчадкі імкнуліся перадаць ім гэтую ж жыццядзольную моц.

— Ну, добра, — заўважыць чытач, — але ж куцця варыцца з круп, а не з бобу, гароху ці фасолі. Ці не наблыталі вы тут часам гароху з капустаю?

Здаецца, што не. У многіх старых народных калядных песнях якраз гаворыцца пра лушчэнне бобу або гароху. А як сцвярджаюць этнографы, яшчэ на пачатку нашага стагоддзя на Беласточчыне ў г.зв. святыя вечары (вечары паміж Калядамі і Вадохрышчам) звычайна людзі частаваліся вараным бобам або пражаным гарохам. Гэта і ёсць след колішняй куцці. З бегам часу ў сельскай гаспадарцы боб, гарох ды фасоля ўступаюць месца пшаніцы ды ячменю. Гэтыя апошнія расліны з'яўляюцца самымі галоўнымі ў жыццёвым чалавека, і з іх ён рыхтуе куццю сваім памёршым продкам, пры гэтым здобрывае не такімі самымі каштоўнымі прысмакамі, як мак і мёд. І тут яшчэ адна цікавасць: першапачаткова куццю салілі і падавалі на стол моцна салёнай, бо соль чалавеку раней было цяжэй здабыць, чым мак ці мёд. Пры гэтым дадаўма, што посуд з куццёй неслі на стол на каленях, каб такім чынам выявіць сваю бязмежную пакорлівасць перад памёршымі продкамі. І заўсёды ў часе яды пакідалі не частку нанач на стале, „бо вночы прыдуць помэршые дзеды і будуть частоватісе ёю", як мне сказалі ў Ахрымах, на скраю Ляцкай пушчы, у 1974 годзе.

Ігнат Снарскі

Пачатак на стар. 1

лым годзе бульба „Флiсак" нам не ўдалася, слабая была, затое ў бягучым годзе „Уран" нядрэнны, даставім каля 15 тон, збожжа таксама не благое, адно авёс слабейшы. Наогул на ўраджаі і збор сена не наракаю. Зрэшты, штогод высяваю звыш 4 тон штучных угнаенняў, а і гною ад жывёлы кладу столькі, што пара коней ледзь прыарэ. На такой зямлі, што ні пасадзіш — усё вырасце. Ну, а мае шафёрскія правы пакуль што спачываюць за іконаю, але прыдадуцца, як набуду трактар...

Аснова нашай вёскі

— І як вы даеце раду ўсяму гэтаму? — звяртаюся да В. Міхалевіч.

— Ведаеце, маладой жанчыне цяпер на вёсцы такой ужо не пад сілу работы то і няма. Дзе што цяжэйшае на полі ці ў лузе робяць машынамі. Мо толькі больш работы пры дабытку ды ў хаце: падаіць, накарміць, дагледзець. Але я надта люблю ўсё гэта. Сяло, яго атмасфера, праца — мне ўсё гэта па душы. Па праўдзе кажучы, мая сітуацыя вельмі добрая: калі я з мужчынамі працую ў полі ці на лузе, дык матуля дома і дзяцей дагледзіць, і зварыць і прыбярэ — увесь дзень на гаспадарцы тупае.

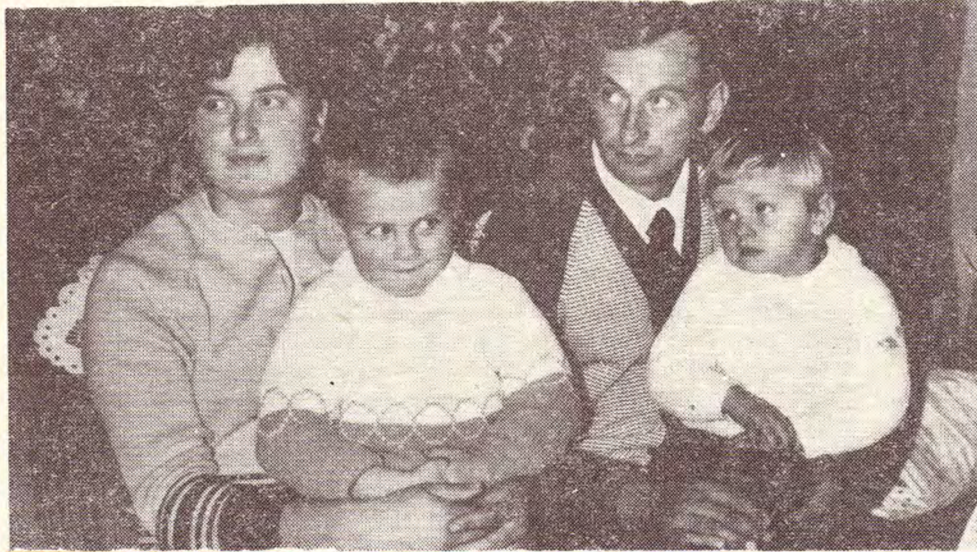

У абноўлены, выкрашаны і абстаўлены сучаснай дарагой мэбляй дом Міхалевічаў я трапіў у святочны дзень. Сабралася грамадка гасцей. Стол угінаўся ад печанага, смажанага і варанага. Апетытныя вырабы з мяса, розныя смакавітыя марынады, дасканалыя піроэкныя, цудоўны сялянскі хлеб — усё такое, што і ў найлепшым гарадскім рэстаране не ўбачыш. Тут у адзін букет спалучылася ўсё лепшае з беларускай народнай кухні, што нарыхтавала матуля, і сучаснай кулінарыі, якую спазнала на курсах пячэння і варэння нявестка. Свабодная пагодная гутарка, далікатныя жарты ды настрой задавалення і спакою панавалі за бяседным сталом. І не толькі за сталом. Гэтая атмасфера поўнай стабільнасці і ўпэўненасці ў будучыню ўласціва кожнаму іх працавітаму дню.

І такія вось удумлівыя і працавітыя людзі складаюць аснову нашай беластоцкай вёскі.

Ігнат Снарскі

Фота аўтара

(Працяг са стар. 1)

ТОЕ, ШТО БЫЛО ШТОДЗЁННЫМ

вілкі, чаркі, лыжкі і розныя іншыя вырабы, якіх ёсць тут аж дваццаць гатункаў, паўсталі з тых калодак і дошак, зложаных на падлозе. Усё зроблена дакладна, без найменшага недахопу. Не верыцца проста, што аж да такой ступені можа быць развіта здольнасць чалавечых рук. Шмат працы мусіць унесці Іван Садоўскі, пакуль просты кавалак пераўтворыцца ў далікатны, прыгожа адшліфаваны кубачак. Вочы так і бегаюць разгублена па сценах, на якіх прымацаваліся неспатыканыя ў штодзённым жыцці дзіўныя прылады.

Калі ўжо гаварыць пра прылады, то нельга не ўспомніць і таго, што ўсе яны ўбачылі гэты свет, дзякуючы рукам нашага творца. Крайзэга, такарны і шліфавальны станкі, розныя свердзелы, якіх не купіш ні ў адной краме — плады яго працы. Часта ён іх перарабляе, удасканальвае.

Вернемся яшчэ раз да вырабаў. Куды ж яны трапляюць, пакідаючы гэтую невялікую майстэрню і гаспадара, дзякуючы якому ўбачылі свет? Дарога розная. Апрача тых, якія паяўляюцца ў нашых крамах народных вырабаў, частка вандруе за мяжу ў такія дзяржавы, як Францыя, Галандыя, Данія, Бельгія, Венгрыя, Чэхаславакія. Там іх ахвотна раскупоўваюць. Вядома, добрыя вырабы пакупнікоў не шукаюць. У працы І. Садоўскаму дапамагае яго сын Павел.

— Што ж далей думаеце рабіць? — пытаем на заканчэнне?

— Я гатовы на ўсё. Чакаю толькі заказаў.

І верым, што ўсё, што народзіцца, будзе такім жа прыгожым як тое, што паванДравала ў далёкі свет.

М. Шаховіч

Фота Я. Цялушэцкага

Аўгалоскі

Удзячнасць „НІВЕ"

У 48 нумары „Нівы" ад 30 лістапада 1975 г. апублікавалі мы артыкул, у якім прадставілі шырокаму кругу нашых чытачоў заслужанага настаўніка Станіслава Максімовіча, які ўжо 20 гадоў вядзе заняткі па фізічнаму выхаванню ў Агульнаадукацыйным ліцэі ў Бельску Падляшскім. Увогуле настаўнічае ён 30 год. Кіруе ён таксама 100-асабовым гуртком ПТТК, які вядзе актыўную дзейнасць.

2 снежня мінулага года мы атрымалі пісьмо, у якім спамянуты настаўнік напісаў: „Вельмі шчыра дзякую за артыкул аба мне. Чытаў я яго з вялікім задавальненнем. Цешуся, што „Ніва" захацела напісаць аб маёй скромнай асобе. Хацеў бы яшчэ дадаць, што яшчэ ў канцы лістапада члены школьнага гуртка ПТТК ездзілі на спектакль у тэатр імя А. Вянгеркі ў Беластоку, а 4 і 5 снежня на двухдзённую экскурсію ў Варшаву і глядзелі п'есу ў Вялікім тэатры. У абедзвюх экскурсіях удзельнічала 98 асоб, усе члены гуртка ПТТК. Хачу адзначыць і тое, што 23 лістапада я атрымаў узнагароду Ваяводскага праўлення ПТТК за актыўную грамадскую дзейнасць у галіне развіцця турызму і краязнаўства сярод моладзі".

(ця)

Кажуць, што...

Аляксандр Дулько з Цялушак зрабіў заклад з кавалём той жа вёскі Уладзімірам Грыгаруком, што без адпачынку прынясе дванаццаціметровую рэйку вагой у 180 кілаграмаў, якая ляжала каля кузні. Адлегласць каля 300 м. Заложыліся на 1800 зл.

Аляксандр Дулько падняў рэйку і, як дамовіліся, прынёс яе дамоў. Адразу і атрымаў выйгрыш. 800 зл. яны тут жа прапілі. З рэштай выйгрышу засталася ў Дулькі і прынесеная ім рэйка, якую ў знак прызнання падарыў пераможцу каваль.

М. Матвеюк

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЦІШКА ГАРТНЫ — ЧАСТКА І

Цішка Гартны — сапраўднае прозвішча Зміцер Жылуновіч — належыць да найбольш універсальных беларускіх пісьменнікаў. Бадай што няма такога літаратурнага жанра, у якім бы не прабаваў Гартны сваіх сіл. Пачатак яго творчага шляху звязаны з нашаніўскім перыядам, канец прыпадае на савецкую эпоху.

Нарадзіўся Цішка Гартны 23 кастрычніка 1887 года ў Капылі — мястэчку, якое знаходзіцца на Случчыне. Паходзіў Гартны з сялянска-мяшчанскай сям'і. Ні зямлі, ні якой-колечы маёмасці бацька пісьменніка не меў. У такой сітуацыі мог прадаваць толькі ўласную працу. Цяжкае матэрыяльнае становішча сям'і акрэсліла характар дзяцінства і юнацтва Цішкі Гартнага. Прайшлі яны ў атмасферы нястач і цяжкай працы.

Зразумела, што не было ў Гартнага магчымасці вучыцца. Закончыў ён усяго некалькі класаў школы. Зрэшты, заняткі ў школе чаргаваліся з пастушай функцыяй. Атмасфера дарэвалюцыйнага Капыля была спецыфічнай у кожным сэнсе. Гэта мясцовасць была паўмястэчкам, жылі ў ёй беларусы і яўрэі. Усе жыхары займаліся земляробствам, рамяством, паслугамі. Капыль не меў свайго абліччa. Аднак у перыяд рэвалюцыі 1905 года жыў ён напружаным палітычным жыццём. У сваіх успамінах, апублікаваных п.з. „Дваццаць гадоў" у „Полымі" за 1929 год, Гартны напісаў: „У Капылі тады іншых партый, апроч сацыял-дэмакратычнай — не было. Эсэры зрэдку наязджалі ў мястэчка з мэтаю заснаваць сваю арганізацыю, але іх справа абмяжоўвалася дыскусіяй, пасля якой яны пакідалі Капыль без жаднага поспеху. Рэшткі нарадавольцаў з ліку нашых мяшчан таксама страцілі актыўнасць і толькі платанічна цягнулі традыцыйнасць праз сходы, песні і вечарынкі... Гэтая характэрнасць Капыля была вельмі цікавай, калі ўзяць на ўвагу, што эсэраўства вокал мястэчка і па суседніх з ім мястэчках мела значнае пашырэнне. Капыльская моладзь як з рамеснікаў, гэтак і з земляробаў цвёрда трымалася сацыял-дэмакратычнай праграмы ў сацыялістычным руху."

Малады юнак Гартны, які ў перыяд рэвалюцыі 1905 года меў ужо прафесію гарбара, звязаў свой лёс з дзейнасцю РСДРП. Да гэтай партыі належалі мясцовыя беларусы і яўрэі. У ёй прахо-дзіў Гартны інтэрнацыянальную школу. Атмасфера сходаў, дакладаў, пракламацый фармавала свядомасць будучага пісьменніка. Прычым ён нават удзел у рэдагаванні мясцовых рукапісных журналаў, тон публікацый якіх быў у аднасінах да існуючай рэчаіснасці радыкальна апазіцыйным.

Цішка Гартны выпрабоўвае ў перыяд рэвалюцыі свае літаратурныя сілы. Піша вершы на рускай мове. Аднак іх распаўсюджванне і ўздзеянне абмяжоўваліся да вузкага круга сяброў і знаёмых.

Толькі ў трэцім годзе існавання „Нашай нівы" Гартнаму ўдалося пазнаёміцца з гэтым часопісам. Аказалася, што беларускі перыёдык выпісвае некалькі мясцовых інтэлігентаў. Знаёмства з „Нашай нівай" мела для Гартнага характар духовага землетрасення. У цытаваных ужо ўспамінах Гартны піша:

„Да гэтага часу я не мог сабе ўявіць, каб тая мова, на якой гутарылі мае бацькі, сяляне, але якой не відаць было ў кніжках, у школе, у абыходзе крыху бывалых людзей, каб на гэтай мове можна было друкаваць газету...

...Але раптам — „Наша ніва". Газета на беларускай мове". Гэта ўжо нешта значыць. У маім нутры заказытала і гордасць і радасць. Успамінаю, якім палкім абаронцам беларускай мовы стаў я пасля прачытання газеты „Наша ніва". І цікава, што паведзеная мною агітацыя сярод капыльскай моладзі праз чытанне газеты і ўгаворамі за „прызнанне" беларускае мовы „раўнапраўнай", за яе вызваленне з-пад руціннае пагарды — сустрэла надзвычай цёплую спагаду".

Такім чынам малады Гартны станавіўся свядомым беларусам і беларускім пісьменнікам.

„Я зросся з асяроддзем...“

У яго адкрыты, з прыемнай усмешкаю твар, а ў кожным руху і слове адчуваецца тая дабратлівасць і скромнасць, што ўласціва бадай адным настаўнікам, ды і то толькі тым сярод іх, якія выбралі гэты нялёгкі кавалак хлеба не выпадкова, а па прызванню.

Паходзіць **Мікалай Крыстынюк** з вёскі Грабавец, што на Бельшчыне. У 1953 г. закончыў Бельскі беларускі ліцэй і адразу пайшоў настаўнічаць, спачатку ў вёсцы Тымянка ў гміне Мілейчыцы, потым перайшоў у суседнія Семіхочы, дзе ён і працуе па сённяшні дзень.

М. Крыстынюк не любіць гаварыць аб сабе, затое яго працавіты 22-гадовы настаўніцкі шлях мае сваю вымову. Вось ён, юны выпускнік агульнаадукацыйнага ліцэя, без ніякай педагагічнай падрыхтоўкі стаў на парозе невялічкага пакойчыка, дзе згрувазділіся два спалучаныя класы. І так пачалося: калі ў дзяцей чацвёртага класа праўляраў хатняе заданне або выясняў ім новы матэрыял, вучні сядзеўшага тут жа пятага класа выконвалі ціхую самастойную працу; толькі што ўправіўся з IV класам і даў яму замацавальнае ціхае практыкаванне, адразу, без якой-колечы перадышкі, прыступаў да працы з V класам. І гэта з урока на ўрок, па 6-7 гадзін у дзень.

Пасля, перахапіўшы нешта на зуб, а з гэтым у тыя часы ў адлеглай ад мястэчка вёсцы таксама не было лёгка, сядаў да падрыхтоўкі ўрокаў на наступны дзень, а затым браўся за праверку вучнёўскіх сшыткаў з кантрольнымі работамі. Нядзеля здавалася быць днём адпачынку, а калі яна прыходзіла, трэба было зноў з самага ранку і да позняй ночы схіляцца над падручнікамі ды рыхтавацца да экзамена па здабыццю настаўніцкіх кваліфікацый. Калі яны ўжо былі за ім, настаў час інтэнсіўнай вучобы на завочным аддзяленні матэматыкі Настаўніцкай студыі ў Беластоку. Канікулаў у яго не было. Увесь усмажлівы ліпень і сцюдзёныя дні канца снежня — гэта інтэнсіўныя заняткі ў студыі, па 7-8 гадзін у дзень. Калі ж наступаў жнівень, неабходна было ехаць у Грабавец, каб памагчы родным у гаспадарцы. І вось так з году ў год, з тыпова сялянскай вытрымкай і зацятасцю. Не паспеў і заўважыць, як праляцела летуценная маладосць, насталі гады сталасці ды прыбавілася абавязкаў — цяпер ужо звязаных з уласнай сям'ёй.

Ці былі і ёсць у М. Крыстынюка хвіліны радасці, а мо і сваволі? Смаку гэтых апошніх ён не зведаў і не шкадуе гэтага, а першая з іх былі і ёсць, калі даходзяць весткі, што яго вучні паспяхова здаюць экзамены ў сярэднія, а потым у вышэйшыя школы. „Значыць, ёсць сэнс у маёй працы, — разважае ён тады, — пасеянае зерне ведаў узыходзіць густой рунню, падымаецца гонкім сцеблем і шуміць буйным калоссем“. І тады яго сэрца напаўняецца цеплынёй задавальнення, а твар распраменьваецца шчаслівай усмешкай. Колькі іх — эканамістаў, тэхнікаў, настаўнікаў — выйшла з яго рук і заняло ў нашым грамадстве пачэснае месца?!

І ён не змяншае сваіх намаганняў і па сённяшні дзень. Апрача ўрокаў беларускай мовы і матэматыкі вядзе дадаткова гурток любіцеляў матэматыкі, каб пашырыць і паглыбіць веды сваіх выхаванкаў. Але не толькі. У 1968 г. М. Крыстынюк уступае ў рады Польскай аб'яднанай рабочай партыі і неўзабаве яму даручаюць весці партыйную вучобу ў сваёй пярвічнай арганізацыі. Да яе ён рыхтуецца асабліва старанна, бо бачыць, што гэта лагічны працяг яго асветніцкай дзейнасці.

І хоць, калі ў снежні выпадзе снег і зашумяць зімовыя завейкі, з Семіхочаў і носа ў свет не высунеш, нават каб і вольны час чалавек меў, ён прызнаецца:

— А мяне нікуды і не цягне. Добрая кніга, цікавая перадача ў тэлевізіі ці радыё — гэта дасканалае хобі для мяне. Бачыце, я зросся з тутэйшым асяроддзем, люблю яго і мне тут добра.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

М. Крыстынюк на ўроку матэматыкі.

Ф-А-Л-Ь-К-Л-О-Р

СЯМЕЙНАЯ

Ой, полецела сіва зозуля
быстрыми лугамі,
ой, оросіла быстрые лугі
дробнымі слёзонькамі.
Ой, оросіла быстрые лугі
дробнымі слёзонькамі.
Ой, полецела сіва зозуля,
цёмнымі лесамі,
оголосіла цёмные леса
тонкімі голосамі.
Оголосіла цёмные леса
тонкімі голосамі.
Ой, полецела сіва зозуля
ў зелёны сад коваці —
вышоў брацішак, вышоў наймладшы,
стаў ее выганяці.
Вышоў брацішак, вышаў наймладшы,
стаў ее выганяці:
— Ой, гыля, гыля, сіва зозуля,
у цёмны лес коваці!
Вышоў брацішак, вышоў старэйшы
стаў його розважаці.
Вышоў брацішак, вышоў старэйшы,
стаў його розважаці:
— То ні зозуля, то ні сівая,
то наша сестронка —
у чужой сторонцы, з цяжкоі долі
зозулей обернулася.
У чужой сторонцы, з цяжкоі долі
зозулей обернулася.

Ад Веры Паповай, 1932 г. нараджэння, г. Беласток, якая навучылася гэтай песні ад сваіх матулі, бабулі і цёткі, што жылі ў вёсцы Гнецюкі каля Заблудава, запісаў 20 кастрычніка 1975 г. М. Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнетафоннай стужкі — Л. Панько.

ВАРТА БЫЛО Б ЗАЦІКАВІЦЦА

— У нас ёсць даволі цікавая справа. Вось прыехалі б і напісалі. Можа б нехта зацікавіўся гэтым, — звярнуўся аднойчы да нас, прачытаўшы ў „Ніве“ артыкул „Каб зямля тваё косці выкінула“, жыхар вёскі Локніца, што ў Бельскай гміне.

Справа менавіта ў тым, што непадалёку ад вёскі ёсць невялікі пагорак, на якім, мяркуюць, была некалі крэпасць. Ну што ж, паехалі! Ляжыць вёска амаль што на беразе ракі Локніца, якая раздзяляе не на дзве часткі. Тую частку, што знаходзіцца за ракой (дамоў з 5), завуць „Тваракі“. Відаць, назва выводзіцца яшчэ з часоў паншчыны. Нас, аднак, цікавіў перш за ўсё той стары пагорак. На жаль, нічога канкрэтнага даведацца не змаглі. Пагорак знаходзіцца непадалёк ад вёскі (можа, метраў 300), з левага боку дарогі, што вядзе на хутар Петухоўка, які таксама ляжыць вельмі блізка. Калі запытаць — кожны пакажа, але дакладна на гэтую тэму нічога сказаць не можа.

— Чуў я пра гэта, — гаворыць Васіль Сахарчук, да якога накіраваў нас солтыс. — Але каб так расказаць — не магу.

Трапілі аднак на другі след, які можа мець нешта супольнае з папярэднім. Гэта могільнік. Слядоў, што праўда, няшмат засталося, аднак яшчэ ёсць.

Уязджаючы ў вёску (калі ехаць ад Пасынак), бачыш, што з левага боку за гумнамі двух першых гаспадароў ляжыць каменне з выбітымі крыжыкамі. Засталося яго, у параўнанні з той колькасцю, што была, не надта многа. Год 5 таму назад стаяў тут і крыж драўляны, які быў цэлы запісаны. Надпісаў аднак людзі прачытаць ужо не змаглі.

Але гэта яшчэ не ўсё. Найбольш здзіўляе тое, што чалавечыя шкілеты, ды, як гавораць, даволі вялікія размерамі, можна знайсці амаль у кожным месцы вёскі. Найдзіўнейшае тое, што ёсць яны нават у другім яе канцы. Калі абніжалі вуліцу, ліквідуючы ўзгорак, то нават і там выкопвалі.

Адкуль жа яны тут узяліся? Чаму пахавалі гэтых людзей тут, а не ў Пасынках, дзе цяпер хаваюць?

— Не ведаю дакладна, — адказвае адзін з жыхароў. — Так як расказвалі старэйшыя, то іх нельга было туды везці, таму што памерлі яны ў час бушавання халеры. Цікава аднак, што пад гэтай халерай, якую так часта ўспамінаюць у розных вёсках, скрываецца? Ці сапраўды толькі эпідэмія?

І яшчэ адна справа. Аратыя часта натыкаюцца плугам на каменне. Шмат тут каменняў. Адзін нават прабаваў раскідаць яго. Ды дзе там, не мог! Камень на камені ляжыць і то так, як бы хто наклаў.

— Ну а паведамлялі вы аб гэтым каму? — пытаю ў людзей, якія сабраліся.

— Паведамлялі — не паведамлялі, але калісьці адзін сюды прыязджаў і абавязкова хацеў раскапаць хаця адну магілу. Гавараць, што ён з Лодзі. Не знайшоўшы, аднак, нікога на дапамогу, так і паехаў, абяцаючы заглянуць. Адкуль аб гэтым даведаўся — не ведаем.

Можа, і сапраўды варта было б зацікавіцца гэтым?

М. Ш.

ХРОНІКА

■ 9 снежня пленарнае пасяджэнне сакольскага аддзела абмяркоўвала актуальныя заданні працы БГКТ, а перш за ўсё вырашала, як правесці справаздачна-выбарную кампанію ў вясковых гуртках БГКТ.

■ 10 лістапада ўдзельнікі пленума гайнаўскага аддзела БГКТ выслухалі даклад старшыні аддзела Аляксандра Іванюка. Прысвечаны ён быў заданням арганізацыі ў ажыццяўленні пастаноў VII З'езду ПАРП, а таксама падсумаванню працы за бягучы год. А вось некаторыя даныя з дзейнасці аддзела. У бягучым годзе арганізавана было 40 акадэмій, 29 вечарын, 40 дакладаў, 68 гутарак (у асноўным перад фільмамі), 36 фотавыставак (найбольш з жыцця БССР), 36 аўтарскіх сустрэч з літаратарамі аб'яднання „Белавежа“ і журналістамі „Нівы“. Народны фэстын у Дубічах Царкоўных прайшоў на высокім узроўні. Мастацкія калектывы, і перш за ўсё калектыў песні і танца „Белавежа“ далі шмат канцэртаў. Нядрэнна выглядае распаўсюджванне „Нівы“ і выдавецтва ГП БГКТ. У ведамстве аддзела 42 гурткі БГКТ.

Канкрэтная, багатая прапановамі дыскусія закранула шмат істотных спраў у працы аддзела. Дырэктар беларускага ліцэя ў Гайнаўцы Уладзімір Стэпанюк паінфармаваў аб тым, што ўсе вучні ліцэя, а ёсць іх 277, з'яўляюцца ад верасня членамі Беларускага таварыства і падпісчыкамі „Нівы“. Язэп Навіцкі, начальнік гміны ў Нараўцы, прапанаваў, каб актыў аддзела, абслугоўваючы гурткі БГКТ, скарыстаў з матэрыялаў гміны, у якіх прадстаўлены планы развіцця пасяловых вёсак. У дыскусіі выступілі: Васіль Дзун, Васіль Сакоўскі, Міхась Скепка, Галена Тапалянская і іншыя. Старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік падсумаваў дыскусію і расказаў аб працы Прэзідыума ГП. Затым сакратар аддзела Віктар Бура прадставіў план правядзення справаздачна-выбарнай кампаніі ў гайнаўскім аддзеле.

(мх)

ТАК БЫВАЕ...

І далей бабылём

Захацеў жаніцца ды справа не клеіцца. Бо сумленнасці няма. Не хоча працаваць. А калі так, дык адкуль грошы браць? Таму ж, хто хоча зрабіць вяселле, трэба грошай шмат. І вось гэты здаровы, немалады чалавек імкнецца здабыць іх злачынным спосабам. Аднойчы вечарам вырваў з рук дзяўчыны сумку, у якой было некалькі тысяч грошай, цяжка зашчаджаных яе бацькамі, якія далі ёй на пакупку паліто. Скрыўдзіў моцна дзяўчыну. Не дрыжнула яго сэрца, калі пачала яна моцна плакаць.

Падобныя крадзяжы заахвоцілі яго да большых. Абакраў ён адну ўстанову, а пазней і другую. Урэшце на „адпачынак“ лодара ў турму завезлі. За два гады быў час падумаць аб усім. Прыйшоў ён да вываду, што не аплочваецца так жыць. Усё ж трэба стаць чалавекам. І калі быў звольнены з турмы, уладзіўся на работу на адным з прадпрыемстваў. Далей не пакідала яго думка аб жаніцьбе. Знайшоў ён дзяўчыну і пачаў планаваць, як арганізаваць вясельныя сталы. Але як ваўка ў лес, цягнула яго да злачынства. Ноччу ў падвалах блокаў пачаў ламаць замкі і выбіраць адтуль слоікі з кампотамі, джэмамі, вэкамі... Людзі многа чаго нарыхтавалі сабе смачнага, злодзюга ж рыхтаваўся на вяселлі частаваць бясседнікаў накрадзеным. Але частаваць іх усім гэтым не прыйшлося. Зноў забралі яго ў турму, каб нанова прадумаў свае ўчынкі. Чужая крыўда не пайшла на карысць. І далей ён бабылём.

М. Сваяк

Заказвалі Эва Маркоўская, Данка Мразоўская, Бэата Врублеўская, Бажэна Бароўская, Малгажата Заянчкоўская, Анджэй Банькоўскі, Ян Врублеўскі з Бельска, Галена Гаінская, Галіна Капчэская са Страблі.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Добры Астроне! Прысніўся мне вельмі дзіўны сон. Вось я еду на ровары да бога. Са мной сядзіць мая дачка, муж едзе на другім ровары, а сын (ён стаў малым, год дзесяць) бяжыць за намі. Нас гоняць нейкія злыя людзі, ці штось іншае, ведаю, што кепскае. Я прашу мужа, каб узяў сына на ровар, але сын не хоча. Але хтосьці дае сыну дзіцячы самаходзік, каб ён на ім ехаў. Я здзіўлена, як жа сын на ім паедзе, але мне гавораць, што самаход электрычны. Сын сядае на яго, аж колы паўгіналіся, і мы едзем. Па дарозе сустракаем перашкоду. Гэта высока паложаныя дошкі. Я ўзыходжу на дошкі, хістаюся, баюся, што ўпаду, памаленьку памагаю сям'і ўзыйсці на іх, і мы пераходзім на другі канец. Там трэба сыйсці ўніз, я лёгка ссунулася і зноў памагла дзецям і мужу. І вось я ў бога. Перада мною (у чарзе) стаіць жанчына, якая прыйшла па параду да бога. Яна плаціць яму грашыма. У мяне грошай няма. Бог, ведаючы, што я без грошай, выдае здачы, але так, быццам бы мне падсунуўшы тыя грошы. Я грошай гэтых не бяру, адсоўваю іх да жанчыны, а ў сябе з валос, з заду галавы, выцягваю залаты медальён. Медальён гэты вельмі прыгожы. Бог сказаў мне, што буду жыць 55 год, а як буду дбаць аб здароў'і, то пражыву 60 год.

Астроне, можа гэта прарочы сон? Як ты думаеш?

Валя

Ваш сон гаворыць аб нейкім небяспечным падарожжы ў нязнанае некага з вашай сям'і. Ці не мужа? Вы ж уцякалі на двух розных роварах. Здаецца, аднак, што скончыцца яно шчасліва для вас усіх. Вы ж адолелі высока ляжачыя дошкі, ды памаглі сям'і ўзыйсці на іх. Чакае вас уганараванне і павышэнне па службе, што прынясе карысць і вашай сям'і (вы з лёгкасцю асунуліся ўніз, ды зноў памаглі дзецям і мужу). Былі ў бога — чакае вас мір і спакой. І хаця не мелі вы ў жыцці сваёй радасці (у сне — грошай), то лёс ваш абяцае павярнуцца ў добры бок, ды не за кошт чужой радасці, якую вы адкінулі, не хочучы браць грошай, прызначаных для іншай жанчыны. Навошта вам яна? Медальён, які вы выцягнулі са сваіх валос, і так абазначае нейкае любоўнае спатканне, а быў жа ён яшчэ залаты... значыць, чакае вас і паляпшэнне матэрыяльнага становішча

Што датычыцца прарочых слоў бога аб даўжыні вашага жыцця, дык думаў ён, бадай, аб пенсіі, на якую дастаткова працаваць да 55 або (пры добрым здароўі) да 60 год!

Ваш Астрон

Куток практычных ведаў

НЕКАЛЬКІ СВЯТОЧНЫХ СТРАЎ

ІНДЫК СМАЖАНЫ З ФАРШАМ

На сярэдняй велічыні індыка трэба ўзяць 20 дэкаў пячонкі, 6 дэкаў цёртай булкі, 10 дэкаў свежай саланіны, 3 яечкі, 5 дэкаў масла, соль, мушкаталовую галку (мускатны арэх), 5 дэкаў разынак.

Індыка на некалькі гадзін перад тым, як будзем смажыць, нацерці соллю, змешанай з лыжачкай цукру. Падрыхтаваць фарш: з пячонкі зняць плёнку, а пасля дробна пасячы, жаўткі сцерці з маслам, дадаць цёртую булку, пячонку, разынкі, прыправы і ўсё вымяшаць. У канцы дадаць збітыя бялкі і зноў лёгка вымяшаць. Фарш улажыць індыку ў падгорле, зашыць, смажыць у духоўцы. Калі індык стане румяным, ножкі і грудзі аблажыць тоненька нарэзанымі кавалачкамі сала і смажыць далей.

ХАЛАДЗЕЦ З КУРЫЦЫ

На адну курыцу трэба ўзяць 1 літр вады, гародніну, соль, перац.

Трэба памятаць, што халадзец трэба рабіць з курыцы нятлустай, а яшчэ лепш з кураняці. Сырую ачышчаную курыцу нарэзаць на чвэрткі, заліць вадой, пасаліць, закіпяціць. Праз некалькі мінут пасля гэтага дадаць ачышчаную гародніну і варыць ужо разам. Астуджанае ў булёне мяса і гародніну выняць. Мяса паадддзяляць ад касцей, дробна нарэзаць. Булён працадзіць, дадаць дзве чайныя лыжачкі намочанага жэлаціна. Закіпяціць. У малыя формачкі ці місачкі ўліць па некалькі лыжак булёну, застудзіць. На застуджаны халадзец класці прыгожа нарэзаныя кружочкі морквы, кавалкі варанага яечка, наверх палажыць мяса, зверху заліць застаўшымся булёнам, застудзіць. Падаючы на стол, выняць халадзец з місачак.

СМАЖАНАЯ ЦЯЛЯЦІНА З ФАРШАМ

Узяць цялячую лапатку, соль, зубок часнаку, 5 дэкаў смальцу. На фарш: 15 дэкаў чэрствай булкі, шклянку малака, 2 яечкі, 5 дэкаў масла, 20 дэкаў пячонкі, зялёную пятрушку, соль і цукар па смаку.

З лапаткі выняць косці, мяса крыху збіць, нацерці соллю з часнаком. Булку намочаную ў малацэ, адціснуць, жаўткі яечак расцерці з маслам, дадаць булку, пасечаную сырую пячонку, зялёную пятрушку. Вымяшаць і спалучыць з прыправамі і збітай пенай з яечак. Масай змазаць кавалак лапаткі, загарнуць і звязаць шнуркам. Спячы ў духоўцы, часта паліваючы соусам. Смажаную цяляціну астудзіць, палажыць на дошку, накрыць другой, палажыць нешта цяжэйшае наверсе. Падаваць цяляціну халодную, нарэзаную кавалкамі.

Гаспадыня

Дарагое „Сэрцайка"! Мне 20 год, жыву я на вёсцы, разам з бацькамі працую на гаспадарцы. Работы многа, пераважна летам, але і жывем багата. Пабудавалі прыгожы дом, ёсць у нас розныя машыны, якія намнога нам працу аблягчаюць. Мама гаворыць, што пара ўжо мне замуж, тады б лягчэй было нам гаспадарыць. Ужо пару год таму сваталіся да мяне хлопцы, але ўсё мне нешта не падабаліся. Вось і не выходзіла. А цяпер хаджу з Міхасём. Ён з нашай вёскі. Прыгожы, вясёлы, працавіты. Ён мне падабаецца. І мама гаворыць, што з яго гаспадар быў бы добры. Мы ўжо і наконт вяселля гаварылі, на весну тэрмін вызначылі. Але паехала я ў горад да сяброўкі на вяселле. Там было шмат гарадскіх хлопцаў і аднаму я вельмі спадабалася. Не адступіў ад мяне ні на крок. Гаварыў, што не спаткаў яшчэ такой дзяўчыны, як я, і ажаніўся б са мной. Жылі б у горадзе, гэта і лягчэй і весялей. Расхваліў мне так гарадское жыццё, што я набрала ахвоты пайсці з вёскі. Але не маю ніякага фаху, каб у горадзе працаваць. Закончыла толькі пачатковую школу. Ну і, праўду кажучы, і хлопец мне не вельмі падабаецца, далёка яму да таго з вёскі. Сказала аб гэтым у хаце, дык бацькі накрычалі, кажуць, вяселле абгаворана, хлопец добры, і я нічога больш не адазвалася. За якога ж хлопца мне выйсці?

Геня з Сакольшчыны

Геня! Безумоўна, за таго з вёскі. Ён жа табе падабаецца, і гэта галоўнае. Ды і куды табе з вёскі ўцякаць, пакідаць добрую гаспадарку, дзе табе ўсё вядомае, і ісці ў горад, у няведамае... Там, не маючы прафесіі, жыццё не такое ўжо лёгкае. Ці ўжо так цікава сядзець бясчынна і чакаць мужавых заробкаў, ды думаць, як гэта за адну зарплату пражыць... Хутка б ты расчаравалася і засумавала за вёскай, дзе зможаш жыць сапраўды добра і ў дастатку.

„Сэрцайка"

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

ФЕРМА ДЛЯ... КРАКАДЗІЛАЎ

Так, ёсць, аказваецца, і такая ферма. Знаходзіцца яна на Кубе, у топкіх Сапацкіх балотах. Гэты арыгінальнейшы навукова-даследчы цэнтр займаецца развядзеннем кракадзілаў.

На кракадзілаў здаўна па-драпежніцку палявалі ў пагоні за іх прыгожай і вельмі трывалай скурай. У выніку яны аказаліся пад пагрозай поўнага знішчэння. Вось кубінскія заолагі і вырашылі паспрабаваць гадаваць гэтых жывёл на спецыяльнай ферме.

Выводзяць тут кракадзілаў з дапамогай інкубатара, які „наседжвае" адразу каля 7.200 яек. З іх праз 85-90 сутак выводзяцца дваццацісантыметровыя кракадзільчыкі.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: С. купіў дом, у якім чатыры пакоі. Адзін пакой займае ён сам, а апошнія тры — кватарант, які жыў там перад купляй дома грамадзянінам С. на аснове пастановы гарадскіх уладаў. Папярэдні ўласнік не жыў у гэтым доме, і дом належаў да публічнай гаспадаркі жыллёвымі памяшканнямі. Цяпер ён ад гэтага звольнены. Кватарант дагэтуль плаціў па 100 зл. у месяц. С. патрабаваў ад яго 300 зл. арэнднай платы, а калі той надалей плаціў 100 зл., якіх С. не прымаў, то праз чатыры месяцы С. падаў у суд на прымусовае высяленне кватаранта. Ці тое, што не плацілася арэндная плата ў размерах, якія ўстанавіў сам уласнік дома, дае аснову да прымусовага высялення кватаранта?

АДКАЗ: Згодна з арт. 61 жыллёвага права асобы, якія займаюць памяшканне на аснове адміністрацыйнай пастановы аб прыдзеле памяшкання, плацяць арэндную плату згодна з устаноўленымі правам стаўкамі. Калі С. лічыць, што стаўка гэта павінна быць вышэйшая, чым 100 зл., ён павінен падаць заяву ў гарадскую ўправу, у якой будзе патрабаваць устанаўлення адпаведнай арэнднай платы. Пасля гэтага ён можа патрабаваць арэнднай платы згодна з гэтым рашэннем. Самавольна ён не можа павялічыць арэндную плату. Таму пакуль што няма падстаў патрабаваць прымусовага высялення кватаранта.

Хуткім крокам Цімошкін перайшоў дарогу, пераскочыў цераз канаву, і яго сэрца, абмершае дагэтуль, раптам абнадзеена, скоранька затахкала ў грудзях. Хацелася бегчы, але ён, ледзьве стрымліваючы сябе, ішоў памалу. Ззаду зноў пачулася зморанае дыханне — гэта бег Блішчынскі. Ён дагнаў, палахліва азірнуўся і пачаў хутка апярэджваць хлопца.

— Цішэй! — шапнуў Цімошкін. — Не бяжы! Відаць!..

Блішчынскі зразумеў, што такая яго паспешлівасць можа скончыцца кепска, і пайшоў цішэй. Відаць, перамагаючы ў сабе страх, ён хутка набіраўся звычайнае свае начальніцкае сталасці.

Тулячыся да нейкіх гаспадарчых будынкаў, яны трохі адышліся ад дарогі. Цімошкін пакрысе супакоіўся, агледзеўся. Машыны ўжо ледзьве выступалі шэрымі плямамі, хлопцаў ніхто не заўважаў ці, можа, не звярнуў увагі, палічыўшы за немцаў. Наперадзе цямнела нейкая доўгая будыніна, мабыць, абора, яны зайшлі за яе рог. Дарога была яшчэ блізка, але тое, што будыніна добра хавала іх, надало смеласці, і Цімошкін даў волю сваёй злосці на земляка.

— Эх ты! Хваліўся толькі: умею, разумею. А здарылася, дык за спіну хавацца. Шкурнік!

Блішчынскі забег наперад.

— Шкурнік? — узрушана спытаў пісар. — Гэта я шкурнік? Ты думаеш, сваю шкуру ратую? Памыляешся. Во, маёрава сумка. Ты ведаеш, якія там дакументы? Ведаеш?

— Не ведаю і ведаць не хачу.

— Ось так і скажы. Каб ведаў, так бы не брахаў. Разумееш? Дурань ты. У гэтай сумцы — ваенная тайна, вот! А ты балбатун. Вот! Блішчынскі незадаволена памаўчаў, атрос вываляныя ў снег полы свайго шыняля, але ўсё не мог супакоіцца і бурчаў:

— А то шкурнік! Трэба галавой думаць. Разумець, што да чаго. Вучыў, вучыў немец — і ніякага следу. Памятаеш, у сорак другім ля Забалоцця. Якісь дурань забіў нейкага пархатага немца. Прыехалі карнікі, спалілі вёску, расстралялі дваццаць чалавек. І за што? За аднаго немца. Ну варта было лезці?

— Ага! Ведаеш, як у тым анекдоце, — сказаў Цімошкін. — Як жа ісці на вайну: там жа могуць вока выбіць?

— Дурань! — зазначыў Блішчынскі. — Яшчэ табе кажу, Цімошкін: дурны ты, як затычка. Мала цябе жыццё цёрла.

— Ладна ўжо. Добра, што ты разумны.

Ён, відаць, не на жарт зазлаваў і надзьмуўся. Моўчкі яны ішлі яшчэ доўга. Відаць, блізка быў ранак, ноч пацямнела, палявое наваколле паглушэла, неяк дужа дацінала стома, і ў хлопцаў пачалі зліпацца павекі. Абодва яны змагаліся з надакучлівым сном, на хаду драмалі і спатыкаліся. Аднойчы Цімошкін паваліўся ў снег, а калі прахапіўся і ўстаў, неяк нечакана згледзеў, што цемра рассунулася, наваколле пасвятлела. У свежым чысцюткім доле сталі відаць рэдкія сцяблінкі быльнёгу, узмежак з кустамі; наперадзе ў полі з'явілася сцірта саломы.

Вецер не сціхаў, у доле паўзла завея, і над заснежанай трывожнай зямлёй паціху світала.

5

— Ну, вось і выйшлі, сабачая псіна! — злосна сказаў Блішчынскі.

Яны спыніліся ля сцірты, знясілена прыхінуліся да яе запарушанага снегам саламянага боку і з роспаччу глядзелі на ўсход, куды пралягаў іх шлях і куды ўжо нельга было паткнуцца.

Непрыкметна неяк развіднела. Хмарнае ранішняе неба прыўзнялося над белым прасцягам, аздобленым плямамі ўсяго, што не было засыпана снегам. Наўскасяк ад сцірты беглі роўныя радкі вінаградніку, праз паўкіламетра ўпоперак поля, пэўна на мяжы двух уладанняў, пасталі ў рад маладзенькія дрэўцы пасадкі. Дальшым сваім канцом гэты рад прытыкаўся да невялічкага, у дзве-тры будыніны, хутара, які сіратліва туліўся сярод вялізнага снежнага поля. Крыху збоч ад яго і далей за дрэўцамі ледзь не на самым даляглядзе высіўся пукаты, як гуз, узгорак, і на ім — бачна было адсюль — хадзілі, стаялі, капалі зямлю немцы. Гэта было далёка, але хлопцы не сумняваліся, што перад імі ворагі. Толькі што з узгорка ўніз сышла група людзей, пэўна камандзіраў, адзін пастаяў яшчэ, размахваючы рукамі, мабыць, даючы ўказанні, сеў у машыну і па дарозе пакаціў у той бок, адкуль землякі ішлі ноч.

Блішчынскі дастаў з маёравай сумкі яго артылерыйскую карту і, раз-пораз пазіраючы навокал, пачаў вадзіць у ёй рудым пазногцем — шукаць месца, дзе яны цяпер апынуліся. Відаць было, што ён ужо зусім ацверазеў, пераход дарогі і гэтая няўдача з выхадам да сваіх занепакоілі яго; ад былое ўпэўненасці неяк мала што засталося.

— А давай ось так і пойдзем, — сказаў Цімошкін, паказваючы рукою ў бок ад высыпы з немцамі. Блішчынскі падняў ад карты свой заклапочаны твар, прыплюшчыў блізарукія шчылінкі-вочкі і пагледзеў, нібы панюхаў, у прастор.

— Што ты, Цімошкін! Не пройдзеш...

ТРЫБУНА чытачоў

Патрэбны малы будыначак

Аўтобусы ПКС даязджаюць цяпер амаль да кожнай вёскі. Праз Клейнікі ідзе таксама лінія ПКС. А Клейнікі — вялікае сяло! Тут ёсць крама, кіёск „Рух", сушарня кармоў, клуб. Няма толькі будкі на прыпынку ПКС. Многа людзей ездзіць аўтобусам, і ўсе, чакаючы, мокнуць і мерзнуць на двары. Пачакальня тут патрэбна, гэта несумненна. Малы будыначак, просты, хоць бы такі, як у Галадах ці ў Збучы. Ініцыятывай і добрай воляй мясцовых людзей можна б уладзіць гэтую справу.

Валянцін Анапюк

Уся праца для людзей

У вёсцы Гародчына настаўніцай працуе Яся Тарасевіч. За гады яе працы ў вёсцы дзеці палюбілі сваю настаўніцу і зжыліся з ёю. Яна сочыць за парадкам у школе і вакол школы. Каля школы вельмі прыгожа, многа зелені, пераважна летам, калі зацвітуць усе прышкольныя кветкі.

Настаўніца наша адпусціла адну залу ў школе для гуртка БГКТ у вёсцы Гародчына. Тут мы можам збірацца, абмяркоўваць і вырашаць усе свае справы. Пані Яся вельмі задаволена, што ў нашай вёсцы паўстаў такі гурток. Яна наш вялікі прыхільнік і хоча, каб у гуртопк увайшло яшчэ больш моладзі. Сама актыўна дзейнічае ў розных арганізацыях, а перш за ўсё ў партыйнай арганізацыі вёскі. Сімпатычная ў адносінах з жыхарамі вёскі, якія яе таксама любяць. Многа добрага робіць сваёй працай для людзей.

Валя Ціханюк,
гурток маладога карэспандэнта ў Гайнаўскім беларускім ліцэі

ПЛАКУЧАЯ ВЯРБА

Стаіць вярба ў канцы сяла,
Старэнькая, як маці, плача
Тады, калі з сяла ідуць,
І цешыцца, як паваротьі бачыць.

Рэдка хто бярэ да сэрца
Просьбу старой вярбы-маці.
Калі ўжо паедзе з вёскі —
Будзе век дзесь дажываці.

А вярба ўсё больш сумуе,
Цяжка ёй на старасць,
Прыдуць з вёскі мужыкі,
Зрэжуць ды і спаляць.

В. Петручук

І не высоўвайся так! Сядай! — па-начальніцку схапіўся ён, убачыўшы, што хлопец высунуўся з-за сціпты.

Цімошкін пастаяў крыху і адчуў, як пачынае мутнець уваччу. Ідучы, неяк лягчэй было выцягваць з сябе апошнія сілы, ды і не так працінала сцюжа, цяпер жа мерзлі ногі і ўсё цела налілося страшэнным цяжарам. **Зноў жа ўладар**ною сілай падступаў да іх голад. Цімошкін абмацаў свае кішэні, выбраў у адным некалькі сухіх крошак і кінуў у рот. У галаве ад стомы і бяссонніцы цягуча, аднастайна гудзела, і думкі ніяк не маглі сагнаць нейкай санлівай ленасці. Хацелася сесці, сцішыцца, і болей, здаецца, нічога не трэба было б.

Цімошкін ссунуўся спіною па саломе і, нейкі абыякавы да ўсяго, аб чым трэба было цяпер дбаць, аддаўся спакою.

Сціpта была вялікая, трошкі нахіленая, з вялізнаю снегавой шапкай наверсе. З гэтага боку, дзе прыткнуліся хлопцы, хтосьці падскуб салому, ад таго зрабіўся застрэшак, пад якім амаль не было снегу. Праз дзесяць крокаў адгэтуль валялася жалезная бочка з двума таўровымі абручамі, і ля яе, прыпарушаны снегам, ляжаў конскі труп. Плоская канячая шыя ўліпла ў снег, чэрава неймаверным горбам выперла ўгору, задняя нага высока задралася, і на ёй свежай іржой чырванела падкова.

(Працяг будзе).

Творчыя сустрэчы паэта ў Гайнаўцы

На гайнаўскую зямлю зноў быў запрошаны пісьменнік Алесь Барскі. Запрасілі яго гайнаўскія дамы культуры „Гурнік" і „Ляснік", дзе і адбыліся аўтарскія сустрэчы паэта. Такія ж сустрэчы паэт правёў таксама ў ліцэях № 10 (беларускі) і № 9. І моладзь, і настаўнікі былі задаволены. Паэт падпісаў многа сваіх зборнікаў вершаў.

Вялікую дапамогу ў арганізацыі сустрэч аказала кіраўніцтва „Дома Кніжкі" ў Гайнаўцы і асветныя ўлады. Сардэчна сустракаў паэта актыў аддзела БГКТ у сваім памяшканні ў Гайнаўцы.

В. Бура

Трактарам у школу

У рамах школьнай рэформы былі ліквідаваны малыя школкі ў некаторых вёсках. У нас дзяцей трактарам возяць цяпер у вышэй арганізаваную школу ў Крынках. Не падумайце, аднак, што трактарам кепска ехаць. Незвычайны гэты трактар. Ён толькі цягне спецыяльны прычэп-аўтобус. Гэты трактарны аўтобус забірае дзяцей з вёсак: Уснар, Грыбоўшчына, Юраўляны, Гаркавічы і Сукавічы. У школе ў Крынках дзеці атрымліваюць добрае снеданне, а потым абед і пасля вучобы тым самым трактарам вяртаюцца дамоў. Вельмі добра і зручна ўсё гэта арганізавана.

Т. К.

Брыдка, а сказаць трэба

Брыдка пісаць пра гэта, але і маўчаць нельга. Дык вось! У Кляшчэлях на рынку (таргoвы дзень у панядзелак) няма нужніка. Што зробіш? Людзі на рынку бегаюць за хлеўчык (школьны дроўнік), які стаіць каля рынку. А нельга! І былі выпадкі, што міліцыянер нават караў мандатам тых, каго злавіў на „гарачым учынку". А больш смешна было, калі людзі ўцякалі, не паспеўшы аправіцца. Ды куды ж чалавек пойдзе? І падумайце, даражэнькія, як сорамна! А хто тут вінаваты? У канцы-канцоў павінен прыйсці ратунак ад мясцовых кляшчэлеўскіх улад.

М. Панфілюк

У Міхнаўцы

Сяло Міхнаўка, што ў Нараўкаўскай гміне, гранічыць з Ляшукамі і ад поўдня прылягае да ракі Нарвы. Яшчэ пры старой Польшчы сяло было разбіта на калоніі і кожны пабудаваўся на сваёй сялібе. Гаспадарскія сялібы тут абгароджаны, з садамі. Сярэднія гаспадаркі ад 5 да 10 га. Хоць зямля IV і V класаў, людзі дабіліся добрых ураджаяў, прымяняючы штучныя ўгнаенні і новую агратэхніку.

Да лепшых гаспадароў можна залічыць Пташынскага, Харкевіча і Кабаца. Гэтыя гаспадары працуюць і грамадскім чынам для дабра вёскі. Мікалай Кабац ужо 20 год кіруе вёскай, ён солтыс. І хоць разм яніў ён восьмы дзесятак гадоў, актыўна дзейнічае ў Нараўкаўскай гміне і сваёй вёсцы. Любяць яго аднасяльчане, бо нікому ніколі не адмовіў у просьбе, а кожнаму стараўся памагчы. Жадаем і далейшых поспехаў гэтаму заслужанаму міхнаўцу.

Э. Вайсковіч

Адны калдобіны на дарозе

Ад вёскі Парцава да Бельска бяжыць дарога даўжынёй 4 км. Калісьці быў гэта гасцінец, які спалучаў Орлю з Бельскам. Яшчэ да вайны палажылі тут брук. Па гэтым бруку ездзіць многа ПКС-аў і іншых машын. Але з вёсак многія людзі і фурманкамі ездзяць. Вядома, канём па бруку ехаць кепска, дык людзі едуць правым бокам і левым бокам, дзе каму лепш. І вось гэтыя бакавыя сцежкі так разбіты, што праз калдобіны цяжка прайсці і праехаць. І так яно тут ужо доўгія гады.

А чаму б жыхарам Парцава не ўзяцца і не наладзіць для сябе гэтую дарогу, каб не мучыцца і коней не мучыць. Многа работы тут і не трэба. Навазіць жвіру і пазасыпаць калдобіны. Трэба толькі ахвоты да працы. Прапануем гэта солтысу вёскі і ўсім жыхарам Парцава.

М. Матвеюк

Каму добра зрабілі?

Каўбаса, кашанка, сальцісоны прадаваліся ў Дубічах Царкоўных у двух месцах: у краме і ў кіёску над шашой. І мясцовыя, і прыезджыя былі задаволены. У кожны аўторак і пятніцу ў Дубічах здаюць жывёлу ў спэнд. Пункт прыёма знаходзіцца таксама над шашой, і чалавеку вельмі зручна было зайсці ў кіёск і перакусіць. Але нехта „паклапаціўся" і продаж гэтых прадуктаў у кіёску спынілі. Людзі наракаюць на гміну. А чаму б не прадаваць у кіёску?

П. Д.

Грошы людскія плывуць, а вада не хоча...

Ваколіца за вёскай Зубава, а асабліва каля тарфянішчаў, мокрая. Каб не роў, які сцягвае ваду, пэўна, прыйшлося б лодкай плаваць па сенажацях. Гэты роў чысцілі па кусочку гаспадары і быў ён чысты, як шклянка. Аднак меліярантам у Бельску нешта не спадабалася і загадалі яны плаціць грошы, а быццам самі зоймуцца ровам. І плацяць людзі па трыста, чатырыста і больш злотых. А роў? Што тут і гаварыць! Зарос, занядбаны. Скардзяцца людзі на камінараў, што комінаў не чысцяць, але і на меліярантаў, што рову не чысцяць.

Джэны А.

Пачалі і што далей?

Два гады назад на граніцы дзвюх вёсак Бандары і Рыбакі распачалася будова рамізы са святліцай. Як адна сям'я, пачалі жыхары вёсак капаць фундаменты і заліваць бетон. Працавалі людзі салідна і потым. Адным словам, колькі людзі самі збудавалі, столькі і ёсць. Зляпілі рамізу да ўзроўню бэлек і ўсё. У сярэдзіне бушавала летам дзікае пустазелле. І так надыйшла восень, зашпарыў дождж і зіма ідзе. І думаеш-не дадумаешся, брат, адкуль і навошта такая работа? Яна брыдка сведчыць пра тых, хто яе распачынае. Хочацца вельмі даведацца ад Ваяводскай камендатуры пажарнай стражы ў Беластоку, што ж будзе далей з будовай?

Крыніца

Аляксей Матвейчык, Чарэўкі (гміна Юхновец). Прасілі вы наведаць вас і мы гэта зрабілі. Робім усё, каб вам дапамагчы. Не забудзьцеся напісаць, як вы ўладкавалі свае справы.

Надзея С., Гайнаўка. Мы выслалі вам пісьмовы адказ. Зрабілі гэта пасля таго, як наведалі ўказаную вамі ўстанову і ўсё разведалі.

Рыгор Аксюціч, Плянта (гміна Нараўка). Цешымся, што карыстаемся ў вас вялікім даверам. Апісанай вамі справай мы зацікавіліся. З адказам крыху зацягнулі. Выбачайце. Высвятленне вашай справы патрабавала крыху часу і двух паездак. Высылаем вам пісьмовы адказ. Паколькі вы знаеце дарогу да нас, пры нагодзе пабыўкі ў Беластоку просім наведаць нашу рэдакцыю.

Аляксандр Ганчар з Гаркавічаў (гміна Бабікі). Пісьмо, у якім вы не згаджаецеся з адказам начальніка гміны ў Бабіках („Ніва" № 48), мы атрымалі. Абяцаем справу высветліць на месцы. Толькі прыдзецца вам крыху пачакаць. Яна чакае сваёй чаргі.

(ця)

ДЗЕ? ШТО? КАЛІ?

Роўна ў поўдзень 4 снежня, па дарозе са Снежак у Сасіны, Рыгор А. з Сасін перакуліўся на матаролеры „Камар" і моцна пакалечыўся, таму апынуўся ў сямяціцкай бальніцы.

А падвечар таго ж дня на дарозе з Нарвы ў Храбустоўку Васіль Ф. з Васькоў сваёй „Явай" ударыўся ў прычэпу, што стаяла збоку, зламаў нагу, а яго пасажыр Пётр Р. з Нарвы моцна пабіўся. Абое ў гайнаўскай бальніцы.

6 снежня з самай раніцы на дарозе Шудзялава-Саколка, паблізу вёскі Каменка Старая, здарылася аварыя. Андрэй С. з Нававолі паслізнуўся „Нысай" і ўдарыў у „Шкоду"-таксі, на якой ехаў Сцяпан Т. У выніку гэтага — 7 асоб паранена і ўсіх завезлі ў сакольскую бальніцу.

7 снежня днём згарэла ў вёсцы Сафіполь, гміна Гарадок, клуня з плёнамі Марыянны К.

Растуць рады партыі

Ад апошняй гміннай канферэнцыі наступіў узрост радоў партыі ў Шудзялаўскай гміне. Гмінная арганізацыя павялічылася на 34 асобы. Найбольшая вясковая партарганізацыя працуе ў вёсцы Востраў Паўночны — там 26 членаў. Заслуга гэта мясцовых настаўнікаў — Мікалая Гасперчыка і Мар'яна Філановіча.

Хоць агульна растуць рады партыі ў Шудзялаўскай гміне, ёсць аднак сем вёсак, у якіх яшчэ няма партыйных арганізацый.

Т. К.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ДЗЕ БАБУЛІ ШУКАЦЬ РАТУНКУ?

Доўга чакалі мы адказу на нашу крытыку („Ніва" № 33 ад 17 жніўня і № 34 ад 14 верасня) у справе, як жыць бабулі Парасկеве Агейчык з Гарадка. Ці адказ, які мы нарэшце атрымалі, уносіць нешта новае і ці хаця што-небудзь скарыстае бабуля, няхай нашы чытачы ацэняць самі. Мы не раз ездзілі да гмінных улад у гэтай справе. Нават шмат там нам абяцалі. Усе бачылі такую развязку — даць бабулі другі кут, дзе цёпла і ўтульна. Шкада, што начальнік гміннай установы не падзяляе гэтай думкі. Раіць яшчэ раз судзіцца з кватарантамі. Але ж такі суд ужо быў і што з гэтага? Лёс бабулі нічуць не змяніўся на лепшае.

Жыхары Гарадка не выказваюцца ў гэтай справе. А мо хто дабавіць сваё слова наконт таго, як жыць далей бабулі, якой жыцця і таго ўсяго капля засталася? Можа хтосьці злітаваўся б і заапекаваўся ёю, калі сын гэтага рабіць не хоча. Не зусім бясплатна. Бабуля атрымоўвае штомесяц 880 зл. грашовай дапамогі.

Маўчаннем збываюць крытыку і мясцовыя прадстаўнікі службы здароўя. Яны толькі пры сустрэчы з аўтарам крытычных артыкулаў бойка даказвалі, колькі дабра бабулі зрабілі. Мы праверылі: не зрабілі нічога.

Усё ж хочацца верыць, што ёсць людская дабразычлівасць. Знаем такі прыклад. Вось моладзь з Кляшчэляў грамадскім чынам пабудавала дом беднаму інваліду. Пісалі мы аб гэтым у „Ніве" № 24 з мінулага года.

Ніжэй прыводзім адказ на нашу крытыку начальніка гміннай управы ў Гарадку Аляксандра Буры:

W związku z artykułami zamieszczonymi w Waszym Tygodniku wyjaśniam co następuje:

Sprawa ta już wielokrotnie była wyjaśniana Ob. Paraskiewie i Janowi Agiejczykom.

Urząd Gminny wypłaca Ob. Paraskiewie Agiejczyk stały zasiłek w wysokości 880 złotych miesięcznie. Wielokrotnie proponowano umieszczenie Ob. Agiejczyk w Domu Opieki. Niejednokrotnie przeprowadzano rozmowy z Ob. P. Agiejczyk i jej synem Janem. Ob. Paraskiewa Agiejczyk nie wyrażała i nie wyraża zgody na umieszczenie jej w Domu Opieki.

Sprawa eksmisji Ob. A. Gierasimczuka nie leży w mojej kompetencji bez prawomocnego wyroku sądu w tej sprawie (wyjaśnił to Naczelnik Powiatu pismem z dnia 9 listopada 1974 r.). Również sprawę opłaty za lokal wyjaśnił Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej pismem Nr ZGKiM 16/75. Te problemy winny załatwić strony w drodze wzajemnego porozumienia się. Ja nie mogę ustalać cen za lokale, ponieważ w Gródku nie obowiązuje publiczna gospodarka lokalami. **Widząc, że rzeczywiście część budynku, w którym zamieszkuje Ob. P. Agiejczyk jest w opłakanym stanie,** dnia 23 I 1975 r. wydano decyzję zobowiązującą Ob. Jana Agiejczyka do przeprowadzenia remontu. Do chwili obecnej Ob. Agiejczyk nic nie zrobił w tej sprawie. Ob. Jan Agiejczyk i żona są emerytami i nie mają nikogo więcej na swym utrzymaniu, więc winni są więcej, niż dotychczas, czasu poświęcić na opiekę nad matką-staruszką. W ich interesie leży również, by własny dom doprowadzić do stanu używalności. Ob. Jan Agiejczyk zamieszkuje w lokalu bedącym w administrowaniu Urzędu Gminy. Wielokrotnie proponowano Ob. Agiejczykowi przejście do części swego domu, w którym zamieszkuje Ob. A. Gierasimczyk. O. Gierasimczyk przeprowadził by się do lokalu, w którym zamieszkuje obecnie Jan Agiejczyk z żona. Jest to jedyne słuszne rozwiązanie, nie krzywdzące żadnej ze stron. **W takiej sytuacji Ob. Jan Agiejczyk mieszkałby we własnym domu i opiekowałby sie chorą matką. Przeprowadzone rozmowy w tej sprawie nie dały rezultatów. Urząd Gminy ze swej strony wyczerpał wszystkie możliwości. W dalszym ciągu Ob. Agiejczyk będzie otrzymywała zapomogę. Jeśli wyrazi zgodę, zrobimy wszystko by umieścić Ob. Paraskiewę Agiejczyk w Domu Opieki.** Sprawę związaną z eksmisja, winien Ob. Agiejczyk załatwić w trybie przewidzianym prawem. Sprawę remontu we własnym zakresie, a sprawe czynszu na podstawie obustronnego porozumienia między nim a Ob. A. Gierasimczykiem.

NACZELNIK GMINY ALEKSANDER BURA

„Niwa" — Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

КАЛЯНДАР "НІВЫ" 1976 г.

СТУДЗЕНЬ	ЛЮТЫ	САКАВІК	КРАСАВІК	МАЙ	ЧЭРВЕНЬ
1 19 Ч Новы Год	**1 19 Н Макара**	1 17 П Хведара	1 19 Ч Дар'і	**1 18 С Свята Працы**	1 19 А *Дз. Дзіцяці*
2 20 П Ігната	2 20 П Яфіма	2 18 А Льва	2 20 П Сяргея	**2 19 Н Антона**	2 20 С Аляксея
3 21 С Ульяны	3 21 А Максіма	3 19 С Яўгенія	3 21 С Якуба	3 20 П Анастаса	3 21 Ч *Ушэсце*
4 22 Н Анастасіі	4 22 С Цімафея	4 20 Ч Карніла	**4 22 Н Васіля**	4 21 А Януарыя	4 22 П Васіліска
5 23 П Паўла	5 23 Ч Генадзія	5 21 П Цімафея	5 23 П Лідзіі	5 22 С Віталія	5 23 С Еўфрасінні
6 24 А *Куцця*	6 24 П Ксеніі	6 22 С Яўгенні	6 24 А Захара	6 23 Ч *Юрыя*	**6 24 Н Мялеція**
7 25 С *Каляды*	7 25 С Рыгора	**7 23 Н Запусты**	7 25 С *Благавешч.*	7 24 П Валянціна	7 25 П Ферапонта
8 26 Ч *Каляды*	**8 26 Н Марыі**	**8 24 П Дз. Жанчын**	8 26 Ч Анны	8 25 С Марка	8 26 А Ялены
9 27 П *Сцяпана*	9 27 П Івана	9 25 А Тараса	9 27 П Матроны	**9 26 Н Дз. Перам.**	9 27 С Ніла
10 28 С Агаты	10 28 А Яфрэма	10 26 С Парфіра	10 28 С Сцяпана	10 27 П Сымона	10 28 Ч Ігната
11 29 Н Марка	11 29 С Лаўрэна	11 27 Ч Пракопа	**11 29 Н Марка**	11 28 А Кірыла	11 29 П Хвядосіі
12 30 П Хвядоры	12 30 Ч *Трох Свяц.*	12 28 П Васіля	12 30 П Івана	12 29 С Мемнона	12 30 С Ісакія
13 31 А *Шчадроўкі*	13 31 П Кіра	13 29 С Касіяна	13 31 А Апалонія	13 30 Ч Якуба	**13 31 Н Тройца**
14 1 С *Новы Год*	14 1 С Трыфана	**14 1 Н Антаніны**	14 1 С Марыі	14 1 П Тамары	14 1 П *Святадухаў*
15 2 Ч Сяргея	**15 2 Н Грамніцы**	15 2 П Фядота	15 2 Ч Ціта	15 2 С Барыса	15 2 А Нічыпара
16 3 П Меланні	16 3 П Сямёна	16 3 А Яўтропія	16 3 П Мікіты	**16 3 Н Цімафея**	16 3 С Юльяна
17 4 С Феакціста	17 4 А Сідара	17 4 С Паўла	17 4 С Язэпа	17 4 П Пелагеі	**17 4 Ч Божэ Цяло**
18 5 Н Рыгора	18 5 С Агаты	18 5 Ч Леаніда	**18 5 Н Вербніца**	18 5 А Ірыны	18 5 П Дарафея
19 6 П *Вадохрышча*	19 6 Ч Вуколы	19 6 П Аркадзя	**19 6 П Мяфодзія**	19 6 С *Прапалавен.*	19 6 С Тэклі
20 7 А Апанаса	20 7 П Парфена	20 7 С Васіля	20 7 А Данілы	20 7 Ч Пахома	**20 7 Н Валерыі**
21 8 С Юрыя	21 8 С Захара	**21 8 Н Фіафілакта**	21 8 С Ірадзівона	21 8 П Яна	21 8 П Хведара
22 9 Ч Піліпа	**22 9 Н Нікіфара**	22 9 П *40 мучан.*	22 9 Ч Вадзіма	22 9 С *Мікалая*	22 9 А Аляксандра
23 10 П Рыгора	23 10 П Валянціны	23 10 А Міхала	23 10 П Цярэнція	**23 10 Н Таісы**	23 10 С Антаніны
24 11 С Феадосія	24 11 А Усевалада	24 11 С Юрыя	24 11 С Анціпы	24 11 П Кірыла	24 11 Ч Варфаламея
25 12 Н Таццяны	25 12 С Аляксея	25 12 Ч Шымана	**25 12 Н Вялікдзень**	25 12 А Германа	25 12 П Андрэя
26 13 П Якуба	26 13 Ч Святланы	26 13 П Нічыпара	26 13 П *Вялікдзень*	26 13 С Глікерыі	26 13 С Анны
27 14 А Ніны	27 14 П Кірыла	27 14 С Расціслава	27 14 А *Радаўніца*	27 14 Ч Мікіты	**27 14 Н Елісея**
28 15 С Паўла	28 15 С Анісіма	**28 15 Н Аляксандра**	28 15 С Анастасіі	28 15 П Пахома	28 15 П Амоса
29 16 Ч Леанілы	**29 16 Н Рамана**	29 16 П Юльяна	29 16 Ч Ірыны	29 16 С Музы	29 16 А Ціхана
30 17 П Антона		30 17 А Аляксея	30 17 П Сымона	**30 17 Н Андроніка**	30 17 С Ляонція
31 18 С Кірыла		31 18 С Кірыла		31 18 П Аляксандры	

ЛІПЕНЬ	ЖНІВЕНЬ	ВЕРАСЕНЬ	КАСТРЫЧНІК	ЛІСТАПАД	СНЕЖАНЬ
1 18 Ч Іпація	**1 19 Н Макрыны**	1 19 С Фёклы	1 18 П Зоф'і	**1 19 П Усіх Святых**	1 18 С Платона
2 19 П Іуды	2 20 П *Ільі*	2 20 Ч Самуіла	2 19 С Трафіма	2 20 А Арцёма	2 19 Ч Аўдзея
3 20 С Іны	3 21 А Ануфрыя	3 21 П Фадзея	**3 20 Н Алега**	3 21 С Якуба	3 20 П Прокла
4 21 Н Юльяна	4 22 С Марыі	4 22 С Агафоніка	4 21 П Кандрата	4 22 Ч *Казанскай*	4 21 С *Увядзенне*
5 22 П Юльяны	5 23 Ч Апалінара	**5 23 Н Калініка**	5 22 А Іоны	5 23 П Ігната	**5 22 Н Валерыяна**
6 23 А Язэпа	6 24 П Барыса	6 24 П Арсенія	6 23 С Іраіды	6 24 С Апанаса	6 23 П *Ал. Неўскага*
7 24 С *Яна*	7 25 С *Ганны*	7 25 А Ціта	7 24 Ч *Тэклі*	**7 25 Н Кастр. рэв.**	7 24 А *Кацярыны*
8 25 Ч Фяўроніі	**8 26 Н Параскевы**	8 26 С Наталлі	8 25 П Сяргея	8 26 П *Дзмітрыя*	8 25 С Клімента
9 26 П Дзяніса	9 27 П Панцялея	9 27 Ч Пімена	9 26 С Івана	9 27 А Нестара	9 26 Ч Інакенція
10 27 С Іанны	10 28 А Прахора	10 28 П Анны	**10 27 Н Ігната**	10 28 С Параскевы	10 27 П Якуба
11 28 Н Сяргея	11 29 С Серафімы	11 29 С *Усячэнне*	11 28 П Вечаслава	11 29 Ч Клаўдзія	11 28 С Сцяпана
12 29 П *Пятра*	12 30 Ч Валянціна	**12 30 Н Аляксандра**	12 29 А Феафана	12 30 П Зіновія	**12 29 Н Парамона**
13 30 А 12 апостал.	13 31 П Еўдакіма	13 31 П Генадзя	13 30 С Рыгора	13 31 С Спірыдона	13 30 П *Андрэя*
14 1 С Кузьмы	14 1 С *Макавеяў*	14 1 А Сымона	14 1 Ч *Пакрова*	**14 1 Н Кузьмы**	14 1 А Навума
15 2 Ч Юліты	**15 2 Н Васіля**	15 2 С Івана	15 2 П Канстанціна	15 2 П Маркіяна	15 2 С Авакума
16 3 П Анатолія	16 3 П Кузьмы	16 3 Ч Анфіма	16 3 С Дзяніса	16 3 А Язэпа	16 3 Ч Івана
17 4 С Андрэя	17 4 А Еўдакіі	17 4 П Майсея	**17 4 Н Ерафея**	17 4 С Нікандра	17 4 П *Варвары*
18 5 Н Сяргея	18 5 С Ноны	18 5 С Захара	18 5 П Пятра	18 5 Ч Галакціёна	18 5 С Савы
19 6 П Валянціна	19 6 Ч *Спаса*	**19 6 Н Кірыла**	19 6 А Фамы	19 6 П Клаўдзіі	**19 6 Н Мікалая**
20 7 А Еўдакіі	20 7 П Дамеція	20 7 П Сазонта	20 7 С Сяргея	20 7 С Фядота	20 7 П Амбражэя
21 8 С Пракопа	21 8 С Леаніда	21 8 А *Прачыстая*	21 8 Ч Таісіі	**21 8 Н Міхала**	21 8 А Патапа
22 9 Ч Св. Адрад.	**22 9 Н Дзмітрыя**	22 9 С Якіма	22 9 П Якуба	22 9 П Анісіфара	22 9 С Ганны
23 10 П Апалона	23 10 П Рамана	23 10 Ч Пятра	23 10 С Яўлампія	23 10 А Радзівона	23 10 Ч Фамы
24 11 С Вольгі	24 11 А Раісы	24 11 П Сяргея	**24 11 Н Зінаіды**	24 11 С Віктара	24 11 П Данілы
25 12 Н Прокла	25 12 С Аляксандра	25 12 С Хведара	25 12 П Андроніка	25 12 Ч Ніла	**25 12 С Аляксандра**
26 13 П Серапіёна	26 13 Ч Максіма	**26 13 Н Валяр'яна**	26 13 А Веніяміна	26 13 П Івана	**26 13 Н Яўгенія**
27 14 А Сцяпана	27 14 П Хвядоса	27 14 П *Уздзвіжанне*	27 14 С Назара	27 14 С *Піліпа*	27 14 П Калініка
28 15 С Уладзіміра	28 15 С *Успенне*	28 15 А Мікіты	28 15 Ч Лук'яна	**28 15 Н Гурыя**	28 15 А Паўла
29 16 Ч Аляўціны	**29 16 Н Дзяміда**	29 16 С Людмілы	29 16 П Лонгіна	29 16 П Мацвея	29 16 С Феафанія
30 17 П Маргарыты	30 17 П Паўла	30 17 Ч Веры	30 17 С Андрэя	30 17 А Рыгора	30 17 Ч Азарыя
31 18 С Емяльяна	31 18 А Іларыёна		**31 18 Н Лукі**		31 18 П Зоі

ЧЫТАЙЦЕ І РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ "НІВУ"!